

Facultade de Belas Artes

Localización e contacto

Facultade de Belas Artes de Pontevedra

R/ Maestranza, 2
36002 Pontevedra

986 80 18 00

bbaa@uvigo.es

belasartes.uvigo.es

Equipo decanal

Decano

Juan Carlos Meana Martínez
dfba@uvigo.es

Vicedecana de organización académica

Paloma Cabello Pérez
pcabello@uvigo.es

Vicedecana de cultura e relacións institucionais

Silvia García González
silviagarcia@uvigo.es

Vicedecano de calidade

Fernando Suárez Cabeza
fscabeza@uvigo.es

Secretaría académica

Ana María Suárez Mariño
sacba@uvigo.es

Secretaría do Decanato

Maximino Villaverde Rodríguez
sdfba@uvigo.es

Tlf: 986 801 806

Fax: 986 801 883

Calendario Escolar

1.- O período lectivo do curso académico comprenderá do día **21** de setembro de 2009 ao **30** de xullo de 2010. O mes de agosto non será lectivo.

2.- As actividades académicas comezarán e rematarán nas datas seguintes:

Primeiro cuatrimestre: inicio: **21** de setembro de 2009 /remate: **3** de febreiro de 2010.

Segundo cuatrimestre: inicio: **4** de febreiro de 2010 / remate: **7** de xuño de 2010.

3.- Cando estea previsto a realización de probas de avaliación os/as estudantes en cada curso académico terán dereito a dúas oportunidades quedando o calendario recomendado de probas de avaliación organizado en tres períodos:

Datas das probas de avaliación

Primeiro cuatrimestre entre o **21** de xaneiro e o **3** de febreiro de 2010.

Segundo cuatrimestre entre o **25 de maio** ao **7** de xuño de 2010.

Xullo entre os días **1** ao **15** de xullo de 2010.

4.- As clases interromperanse dende o día **21** de decembro de 2009 ata o día **8** de xaneiro de 2010 (ambos os dous incluídos), os días **15** e **16** de febreiro e dende o día **27** de marzo ao **5** de abril de 2010 (ambos os dous incluídos).

5.- Terá carácter festivo o día **28** de xaneiro de 2010 (celebración do patrón da Universidade). Posuirán o mesmo carácter os días das festas oficiais do Estado, da Comunidade Autónoma e, en cada Campus, os días das festas locais.

6.- Así mesmo, terá carácter festivo a data da festa do Centro, San Ero, o venres 7 de maio

Secretaría de alumnado

Xefa de administración

María del Pilar Lores Baena

Posto Base

Montserrat Vila Costas

Teléfono: 986801805

Fax: 986801883

secfba@uvigo.es

Horario de atención ó público: de 9:00 a 14:00 h

Biblioteca

Horario: Luns a venres de 8:30 a 20:30h salvo verán, semana santa e nadal.

A Biblioteca de Belas Artes forma parte do conxunto da Biblioteca Universitaria de Vigo (BUV) polo que se rexerá polo Regulamento da BUV aprobado en Xunta de Goberno o 27 de febreiro de 2002 e pola Normativa de Préstamo. Conta con cincuenta e cinco títulos de publicacións periódicas e nove mil seiscientos títulos de monografías, a maioría de acceso directo na sala.

Dirección:

Biblioteca da Facultade de Belas Artes

Rúa Maestranza, 2

36002 Pontevedra

Teléfono:

986 80 18 36

Correo electrónico:

presbel@uvigo.es

Técnicos especialistas de biblioteca

Ana Prieto Bereijo (quenda de mañá)
Ana Cecilia Rodríguez Buján (quenda de tarde)

Páxina web da Biblioteca da Universidade de Vigo:

www.uvigo.es/biblioteca

Catálogo da Biblioteca da Universidade de Vigo:

http://biblio.cesga.es/search*gag

O catálogo recolle tódolos fondos da Biblioteca da Universidade de Vigo e pódese consultar a través de internet.

Servizos

Lectura en sala

Préstamo a domicilio de fondos bibliográficos de tódala Biblioteca Universitaria

Reproducción de documentos: para reproducir los documentos da biblioteca que non poidan ser prestados. O usuario terá á súa disposición na sala unha fotocopidora de tarxeta dependente do servizo de reprografía da facultade.

Os servizos máis especializados (como o acceso a internet para buscas bibliográficas, consulta asistida en bases de datos, etc...) así como a dirección, xestión e coordinación de tódalas bibliotecas do Campus de Pontevedra atópanse na Biblioteca Central do Campus.

Biblioteca Central do Campus de Pontevedra

Campus A Xunqueira

(Edificio Fac. de Ciencias Sociais)

36005 - Pontevedra

Laboratorios e obradoiros

Obradoiros multiusos

Horario durante o curso académico: De luns a venres de 9:00 a 21:00 h.

Técnicos especialistas responsables:

Fernando Portasany

Eduardo Calzado Díaz.

Estes talleres están a cargo de técnicos especialistas que supervisan e apoian o traballo de investigadores e estudantes, proporcionando o asesoramento técnico necesario. Os talleres están dotados de ferramenta de man e maquinaria específicas.

Taller de Metal

Taller de Madeira

Taller de Cerámica

Taller de Plástico

Taller de Outros Materiales

Aula de internet

A Aula Informática está asistida por un bolseiro da UVI. Nela os estudantes dispoñen de equipamentos informáticos para a realización de traballos e de acceso a Internet para consultas relacionadas cos seus estudos.

Laboratorio de audiovisuais

O laboratorio de Audiovisuais está destinado á investigación e á docencia. Dispón de quince postos dotados con equipamentos de edición dixital.

Laboratorio de informática

O laboratorio de Informática está destinado á investigación e á docencia. Dispón de vinte postos dotados con equipamentos informáticos para edición de imaxe dixital, 3D, deseño de páxinas Web e tratamento fotográfico dixital.

Laboratorio de Técnicas gráficas

Técnico especialista responsable:

José Angel Zabala Maté.

O laboratorio de Técnicas gráficas está destinado á docencia e investigación. Dispón de instalacións para gravado calcográfico, serigrafía, etc..

Laboratorio de fotografía

Técnico especialista responsable:

Andrés Pinal Rodríguez

Grao en Belas Artes

Materias

Curso 2

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
P01G010V01301	Expresión gráfica: Sistemas de representación	1c	6
P01G010V01302	Psicoloxía: Psicoloxía da arte	1c	6
P01G010V01303	Arte, linguaxe e representación	1c	6
P01G010V01304	Escultura	1c	6
P01G010V01305	Técnicas gráficas	1c	6
P01G010V01401	Arte: Arte e modernidade	2c	6
P01G010V01402	Debuxo	2c	6
P01G010V01403	Imaxe en movemento	2c	6
P01G010V01404	Pintura	2c	6
P01G010V01405	Procesos de espazo e tempo	2c	6

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Expresión gráfica: Sistemas de representación				
Materia	Expresión gráfica: Sistemas de representación			
Código	P01G010V01301			
Titulación	Grao en Belas Artes			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	2	1c
Lingua de impartición				
Departamento	Debuxo			
Coordinador/a	Rodríguez Moldes, Manuel Enrique			
Profesorado	Liste Fernández, Araceli Mercedes Rodríguez Moldes, Manuel Enrique			
Correo-e	mmoldes@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia pretende introducir o alumno/a nos conceptos básicos de: sistemas de representación, escala, métodos e procesos creativos, observación, memoria e interpretación, establecendo a correspondencia coa representación espacial na obra artística.			

Competencias de titulación	
Código	
A6	Coñecemento do vocabulario, códigos, e dos conceptos inherentes ao ámbito artístico. Coñecer a linguaxe da arte
A9	Coñecemento de métodos de produción e técnicas artísticas. Analizar os procesos de creación artística
A13	Coñecemento básico da metodoloxía de investigación das fontes, a análise, a interpretación e síntese. Analizar, interpretar e sintetizar as fontes
A14	Coñecemento dos instrumentos e métodos de experimentación en arte. Aprendizaxe das metodoloxías creativas asociadas a cada linguaxe artística
A25	Capacidade de (auto)reflexión analítica e (auto)crítica no traballo artístico.
A26	Capacidade de curiosidade e de sorpresa máis para alén da percepción práctica. Desenvolver a percepción mental para alén do retiniano
A36	Capacidade de documentar a produción artística. Utilizar as ferramentas e recursos necesarios para contextualizar e explicar a propia obra artística
A38	Capacidade heurística e de especulación para a realización de novos proxectos e estratexias de acción artísticas. Desenvolver a comprensión e especulación dos problemas artísticos na súa totalidade
A42	Habilidades para a creación artística e capacidade de construír obras de arte. Adquirir as destrezas propias da práctica artística
B1	Capacidade de xestión da información.
B2	Capacidade de comunicación. Capacidade para expoñer oralmente e por escrito con claridade problemas complexos e proxectos dentro do seu campo de estudo

Competencias de materia		
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Coñecemento das relacións entre percepción, imaxinación e representación.	A6 A9 A13 A38	
Coñecementos básicos dos métodos de representación utilizados en arte.	A9 A14	
Coñecementos básicos de perspectiva.	A9 A14	
Coñecementos básicos da representación a escala.	A9 A14	
Capacidade básica para comprender procesos de representación.	A6 A26	
Capacidade para a visión espacial.	A6 A25	
Capacidade para a visualización e interpretación de representacións espaciais.	A14	B1 B2
Habilidades básicas de representación.	A36 A42	

Habilidades para aplicar sistemas de representación en procesos creativos.	A42
Habilidad para manejar procesos de representación a escala.	A36
	A42
Habilidad para la interpretación de representaciones espaciales	A42

Contidos

Tema	
Tema 1. Sobre o debuxo. Da percepción a representación.	- Percepción. Observación. - Memoria. Imaxinación. - Interpretación. Representación.
Tema 2. Conceptos básicos da perspectiva. Orixe e desenvolvemento.	- Expresión. Composición. - Perspectiva intuitiva. - Métodos de representación utilizados na arte.
Tema 3. A escala. Sistemas de representación e procesos creativos.	- Escala numérica e escala gráfica. - Representación espacial. Sistemas e métodos de representación. - Outros sistemas de representación e recursos.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introductorias	2	0	2
Sesión maxistral	10	0	10
Traballos de aula	44	0	44
Resolución de problemas e/ou exercicios	0	28	28
Saídas de estudo/prácticas de campo	0	12	12
Estudos/actividades previos	0	13	13
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	0	37	37
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	2	0	2
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introductorias	Toma de contacto cos estudantes e presentación da materia, enumerando os obxectivos que se perseguen, especificando os contidos, explicando a metodoloxía que se empregará e aclarando os criterios e formas de avaliación.
Sesión maxistral	Explicación dos contidos da materia de forma teórica, con apoio de información gráfica para a súa correcta comprensión.
Traballos de aula	Desenvolvemento de exercicios prácticos a partir dos coñecementos teóricos da materia obxecto de estudo, baixo a supervisión da profesora, con atención individualizada e posta en común global.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Desenvolvementos de exercicios que axuden a asentir os coñecementos adquiridos nas clases teóricas, con apoio da bibliografía especificada.
Saídas de estudo/prácticas de campo	Actividade na que o estudante aplicará os seus coñecementos na realización de prácticas no exterior e visitas a exposicións.
Estudos/actividades previos	Preparación de exercicios e prácticas coa lectura de bibliografía e co estudo de documentación gráfica de referencia.
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Desenvolvemento de exercicios prácticos de forma autónoma partindo das directrices dadas polo profesor e supervisión destes exercicios a súa entrega.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	-Exposición, seguemento, correccións dos exercicios suscitados - Considerar ou ritmo e metodoloxía empregados na realización dos exercicios
Traballos de aula	-Exposición, seguemento, correccións dos exercicios suscitados - Considerar ou ritmo e metodoloxía empregados na realización dos exercicios

Avaliación

Descrición	Cualificación
------------	---------------

Traballos de aula	Resolución de exercicios vinculados directamente aos contidos teóricos da materia. Probas prácticas específicas que se desenvolveran na aula e que engloban os coñecementos adquiridos tanto nas leccións maxistras como nos exercicios e no dominio da representación a eles vinculado.	80 de la nota final.
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Realización de exercicios fóra da aula que reflicten, de acordo cos contidos da materia, os coñecementos adquiridos na representación espacial sobre un soporte bidimensional.	20 de la nota final.

Outros comentarios sobre a Avaliación

Convocatoria Extraordinaria de Xullo.

Data: 1 Xullo Horario: 10,00 H.

Bibliografía. Fontes de información

BERGER, John, **Sobre el dibujo**, ed. Gustavo Gili, S.A.,

BERGER, John, **Modos de ver**, Ed. Gustavo Gili, S.A.,

KANDINSKY, V.V., **Punto y línea sobre el plano**, Barral Editores,

CHING, Francis D. K., **Manual de Dibujo Arquitectónico**, Ed. Gustavo Gili, S.A.,

CHING, Francis D. K., **Dibujo y proyecto**, Ed. Gustavo Gili, S.A.,

FLORENSKY, Pável, **La perspectiva invertida**, Ediciones Siruela S.A.,

GÓMEZ MOLINA, J.J.(Coord.), **Máquinas y herramientas de dibujo**, Ediciones Cátedra,

DONDIS, D.A., **La sintaxis de la imagen**, Ed. Gustavo Gili, S.A.,

PANOFSKY, Erwin, **La perspectiva como forma simbólica**, Tusquets Editor,

NAVARRO DE ZUVILLAGA, Javier, **Imágenes de la perspectiva**, Editorial Siruela,

NAVARRO DE ZUVILLAGA, Javier, **Forma y representación**, Editorial Akal,

GOMBRICH, Ernst H., **La imagen y el ojo**, Alianza Editorial, S.A.,

EDWARDS, Betty, **Aprender a dibujar con el lado derecho del cerebro**, Ediciones Urano, S.A.,

FRANCO TABOADA, José Antonio, **Geometría Descriptiva para la representación arquitectónica**, Andavira Editorial,

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Expresión artística: Debuxo-Forma/P01G010V01102

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Psicología: Psicología da arte				
Materia	Psicología: Psicología da arte			
Código	P01G010V01302			
Titulación	Grao en Belas Artes			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	2	1c
Lingua de impartición				
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	Pérez Fabello, María José			
Profesorado	Pérez Fabello, María José			
Correo-e	fabello@uvigo.es			
Web	http://http://faitic.uvigo.es/			
Descrición xeral	Esta materia proporciónalles aos alumnos un marco teórico-práctico no estudo da percepción, a memoria e o proceso creativo que lles serve de instrumento para reflexionar no mundo artístico.			

Competencias de titulación	
Código	
A4	Comprensión crítica da dimensión preformativa e de incidencia social da arte. Analizar a repercusión recíproca entre a arte e a sociedade
A22	Capacidade de producir e relacionar ideas dentro do proceso creativo
A23	Capacidade de comunicación. Aprender a traducir as ideas artísticas para poder transmitilas
A25	Capacidade de (auto)reflexión analítica e (auto)crítica no traballo artístico.
A26	Capacidade de curiosidade e de sorpresa máis para alén da percepción práctica. Desenvolver a percepción mental para alén do retiniano
A27	Capacidade de traballar de maneira autónoma. Desenvolver a capacidade de suscitar, desenvolver e concluír o traballo artístico persoal
A28	Capacidade de traballar en equipo. Capacidade de organizar, desenvolver e resolver o traballo mediante a aplicación de estratexias de interacción
A29	Capacidade de iniciativa propia e de automotivación
A30	Capacidade de perseveranza. Desenvolver a constancia necesaria para resolver as dificultades inherentes á creación artística
A33	Capacidade de colaboración con outras disciplinas. Desenvolvemento de vías de relación e intercambio con outros campos de coñecemento
A34	Capacidade de colaboración con outras profesións e especialmente cos profesionais doutros campos. Identificar os profesionais adecuados para desenvolver adecuadamente o traballo artístico
A37	Capacidade de identificar os problemas artísticos e/ou socioculturais así como os condicionantes que fan posible discursos artísticos determinados. Describir os condicionantes que inciden na creación artística. Análise das estratexias de produción artística
B6	Capacidade de traballar en equipo.

Competencias de materia	
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Coñecementos básicos dos procesos cognitivos básicos da percepción e memoria.	A22 A25 A27 A30
Coñecementos básicos do proceso creativo, a imaxinaría mental e os mapas cognitivos.	A27 A30 A33
Capacidade de comprensión das implicacións dos procesos de percepción, memoria e emoción no proceso artístico.	A26 A27
Capacidade de comprensión da importancia do proceso creativo, a imaxinaría mental e os mapas cognitivos na creación artística.	A26 A27
Capacidade para analizar e valorar a influencia social e o pensamento social e as súas implicacións na arte.	A4 A25 A27
Capacidade para contemplar distintas posibilidades na resolución dun problema.	A26 A29 A37

Capacidade para comprender e valorar distintos discursos.	A29	
	A34	
Capacidade para a procura do coñecemento a través de distintas vías.	A22	
	A29	
Capacidade para percibir e interpretar acontecementos con flexibilidade.	A22	
	A34	
	A37	
Capacidade para reflexionar sobre o proceso de aprendizaxe.	A25	
	A33	
Capacidade para desenvolver criterios de avaliación e aplicalos ao proceso de aprendizaxe.	A22	
	A33	
	A34	
Habilidade para a creación de imaxes mentais.	A22	
	A33	
Habilidade para dialogar e chegar a acordos en traballos en grupo.	A23	B6
	A28	

Contidos

Tema	
TEMA I. Introducción	Intereses en Psicoloxía. 1. Obxecto de estudo. 2. Distintas visións. 3. Distintos métodos.
TEMA II. O mundo da percepción	1. O ollo e a cámara fotográfica. 2. A percepción como constructo mental. 3. A ciencia da percepción. 4. Principais teorías sobre a percepción.
TEMA III. Constancia perceptual	1. Constancia da cor. 2. Constancia da luminosidade. 3. Constancia da forma. 4. Constancia do tamaño.
TEMA IV. Percepción de obxectos	1. Organización da percepción. A Gestalt. 2. Procesamento neuronal. 3. Procesamento perceptual. 4. Coñecemento, experiencia e procesamento.
TEMA V. Percepción do espazo	1. Claves oculomotrices. 2. Claves pictóricas. 3. Claves producidas polo movemento. 4. Disparidade binocular e estereopsia. 5. Desenvolvemento da visión binocular.
TEMA VI. Ilusións perceptuais	1. Tipos de ilusións. 2. Ilusión horizontal-vertical. 3. Ilusión da lúa. 4. Ilusión de Muller-Lyer. 5. Ilusión de Ponzo. 6. Figuras ambiguas e imposibles.
TEMA VII. Memoria. O enfoque do procesamento de información.	1. Rexistro sensorial. 2. Memoria a curto prazo. 3. Memoria a longo prazo. 4. Niveis de procesamento: alternativa ao modelo de almacéns.
TEMA VIII. Memoria. O esquecemento	1. Teorías. 2. Trastornos da memoria. 3. Incremento de memoria.
TEMA IX. Solución de problemas e pensamento creativo	1. Unidades básicas do pensamento. 2. Imaxinaría mental. 3. Probas de creatividade. 4. Etapas do pensamento creativo. 5. A personalidade creativa.
TEMA X. Representación mental do espazo	1. Mapas cognitivos. 2. Coñecemento ambiental. 3. Noción de mapa cognitivo. 4. Investigacións empíricas.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	30	45	75
Prácticas de laboratorio	10	30	40

Traballos tutelados	1	0	1
Traballos de aula	6	0	6
Outros	0	8	8
Prácticas autónomas a través de TIC	1.5	7.5	9
Presentacións/exposicións	3	0	3
Probas de tipo test	1	0	1
Cartafol/dossier	0	7	7

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	É unha exposición dos contidos básicos de cada tema. Foméntase a participación do alumnado mediante a presentación de cuestións e exercicios para resolver durante as exposicións. A exposición de contidos está apoiada por presentacións PowerPoint que se subirán á Plataforma virtual Tema.
Prácticas de laboratorio	As prácticas de laboratorio preséntanse para que os alumnos/as teñan un contacto directo coa experimentación de onde xorden os contidos desenvolvidos nas sesións maxistrais. Nestas prácticas hai que sinalar dous tipos de implicación por parte dos alumnos/as: colaboración en prácticas e asistencia a prácticas. A colaboración nas prácticas implica que o/a alumno/a se converte en experimentador/a e que se responsabiliza de realizar o experimento na clase. A asistencia ás prácticas implica que o/a alumno/a se converte en suxeito experimental e participa nun grupo de control ou experimental. Propóñense un total de 13 experimentos clásicos relacionados cos contidos do temario (percepción, memoria e creatividade). Cada experimento está deseñado para ser levado a cabo por un grupo máximo de dous alumnos que se encargarán de realizalo na clase práctica (baixo a supervisión da profesora). O resto dos alumnos participan no experimento como suxeitos experimentais formando parte dun grupo de control ou experimental. Para a colaboración en experimentos crearanse grupos de, como máximo, dous alumnos/as, e tantos grupos como experimentos se propoñen para cada un dos cinco grupos de prácticas. A elección da colaboración en prácticas realizarase na Plataforma Virtual, onde se atopará un resumo de cada experimento, así como o deseño e o material necesarios para levalos a cabo. Non se poderá colaborar en máis dun experimento.
Traballos tutelados	TRABALLOS TUTELADOS. 1. TRABALLOS DE ARTISTAS: elixirase un artista cuxa obra, proceso creativo ou experiencia estea relacionado coa temática proposta na materia. Trátase de reflexionar sobre a obra do/a artista a través do proceso psicolóxico. O traballo consta dunha pequena introdución na que se fala do proceso psicolóxico, unha contextualización na que se inclúe o momento histórico e a propia vida do/a artista, para finalizar coa análise da obra e a súa proxección na temática que se analiza. ÍNDICE: introdución, contexto, análise do traballo do/a artista, bibliografía. A extensión mínima do traballo mecanografado é de 15 folios a dobre espazo co tipo de letra Arial 12. Debe incluír bibliografía e estar paxinado. O traballo será individual. 2. XOGO PARA ENSINAR ARTE: crear un xogo (de cartas, un xogo tradicional como parchís, oca, etc.) para ensinar arte. O obxectivo é reflexionar sobre as etapas evolutivas na infancia-adolescencia e telas en conta para deseñar o xogo dirixido a achegar o neno/a ao mundo da arte. Pódense incluír os elementos que se consideren adecuados, mais deberanse xustificar: o uso da cor, determinadas formas, elementos de motivación (como eles mesmos ou persoas vinculadas dentro da obra), etc. É necesario xerar as normas do xogo (pódense ter en conta normas que xa existen). Á parte do xogo e das normas, entregarase un informe no que se xustifiquen as distintas características do xogo en función da etapa evolutiva a quen vai dirixido. ÍNDICE: etapa evolutiva, características do xogo, xustificación e bibliografía. O mínimo son 10 folios a dobre espazo e o tipo de letra, Arial 12. 3. IMAXES GUIADAS: elixir unha obra dun/ha artista e quitar do cadro unha personaxe (un punto, unha liña, unha personaxe) que nos servirá de guía para coñecer o/a artista e a súa obra. Todo ten que estar documentado e argumentado. Coñecer a etapa evolutiva para ver que é o que lles pode interesar máis aos nenos desa idade (motivación) e ter en conta o desenvolvemento cognitivo para adecuar o contido á idade. O traballo deberá conter un informe cos seguintes pasos: ÍNDICE: introdución (información sobre a etapa evolutiva a quen vai dirixido e por que), presentar o/a guía, facer unha viaxe para coñecer ao/a artista, coñecer a súa cidade e o seu momento histórico. Ex.: imos visitar ao artista á súa casa, imos ver o seu obradoiro e móstranos os seus traballos (un ou dos, os máis representativos). O informe terá unha extensión mínima de 15 folios a dobre espazo co tipo de letra Arial 12. Todos os traballos deben incluír unha portada co título do traballo, o nome e apelidos do/a autor/a, ano académico e materia. Ademais, deben incluír bibliografía e estar paxinados. A presentación de traballos farase en PowerPoint, previa revisión da profesora. O tempo máximo de exposición son 20 minutos. Na Plataforma Virtual da Universidade (FAITIC), no epígrafe PRÁCTICAS, atoparase a información sobre as distintas alternativas, coa posibilidade de introducir a elección correspondente. A data de entrega de todos os traballos é o último día de clase, o 20 de xaneiro de 2010.
Traballos de aula	Realización de actividades en grupo relacionadas cos contidos da materia.

Outros	Lecturas relacionadas coa materia. Esta actividade individual implicará un resumo e un comentario crítico. A extensión mínima do traballo mecanografado será de 10 folios a dobre espazo, co tipo de letra Arial 12. Tamén poderá ser presentado en clase cun tempo de exposición máximo de 15 minutos. A entrega dos resumos terá como data tope o último día de clase, o 20 de xaneiro de 2010.
Prácticas autónomas a través de TIC	Unha parte importante neste apartado é a proposta por parte dos alumnos de preguntas tipo test relacionadas cos distintos temas da materia. As preguntas terán 4 alternativas de resposta, das que só unha será correcta. Débese incluír feedback nas alternativas de resposta. As preguntas formuladas que teñan o visto e prace da profesora poden formar parte da proba tipo test para avaliar os contidos das clases maxistras. Proponanse outras actividades para traballar os distintos contidos da materia: cuestionarios, exercicios de autoavaliación, estudos de caso, análises de obras, participación en foros e utilización do WIKI. Estes exercicios desenvolveranse na Plataforma Virtual TEMA, con datas de entrega e con feedback por parte da profesora.
Presentacións/exposicións	As presentacións e exposicións, tanto de traballos tutelados como de lecturas, realizarase mediante PowerPoint, previa revisión da profesora. O tempo de exposición máximo oscilará entre 15 e 20 minutos (incluíndo o tempo de resposta a posibles preguntas por parte dos compañeiros).

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas de laboratorio	Nas prácticas de laboratorio entregaráselle ao grupo (máximo tres alumnos/as) un deseño con todos os pasos. Resolveranse dúbidas e seguirase o proceso puntualmente ata a realización. Isto implicará reunións entre os alumnos/as e a profesora. Cada experimento implica a súa realización e a explicación de todo o proceso aos compañeiros, incluíndo os resultados. Para iso farase unha presentación PowerPoint que revisará a profesora. Os traballos tutelados requiren unha revisión de todo o proceso, a aceptación da proposta por parte da profesora, un esquema coas distintas partes, o visto e prace do traballo e a revisión da presentación. As actividades que se formulan a través de TIC recibirán unha valoración (feedback) por parte da profesora. TITORÍAS: MÉRCORES: de 10,00 a 10,30 y de 19,00 a 20,00 XOVES: de 10,00 a 11,00 y de 17,00 a 20,30
Traballos tutelados	Nas prácticas de laboratorio entregaráselle ao grupo (máximo tres alumnos/as) un deseño con todos os pasos. Resolveranse dúbidas e seguirase o proceso puntualmente ata a realización. Isto implicará reunións entre os alumnos/as e a profesora. Cada experimento implica a súa realización e a explicación de todo o proceso aos compañeiros, incluíndo os resultados. Para iso farase unha presentación PowerPoint que revisará a profesora. Os traballos tutelados requiren unha revisión de todo o proceso, a aceptación da proposta por parte da profesora, un esquema coas distintas partes, o visto e prace do traballo e a revisión da presentación. As actividades que se formulan a través de TIC recibirán unha valoración (feedback) por parte da profesora. TITORÍAS: MÉRCORES: de 10,00 a 10,30 y de 19,00 a 20,00 XOVES: de 10,00 a 11,00 y de 17,00 a 20,30
Prácticas autónomas a través de TIC	Nas prácticas de laboratorio entregaráselle ao grupo (máximo tres alumnos/as) un deseño con todos os pasos. Resolveranse dúbidas e seguirase o proceso puntualmente ata a realización. Isto implicará reunións entre os alumnos/as e a profesora. Cada experimento implica a súa realización e a explicación de todo o proceso aos compañeiros, incluíndo os resultados. Para iso farase unha presentación PowerPoint que revisará a profesora. Os traballos tutelados requiren unha revisión de todo o proceso, a aceptación da proposta por parte da profesora, un esquema coas distintas partes, o visto e prace do traballo e a revisión da presentación. As actividades que se formulan a través de TIC recibirán unha valoración (feedback) por parte da profesora. TITORÍAS: MÉRCORES: de 10,00 a 10,30 y de 19,00 a 20,00 XOVES: de 10,00 a 11,00 y de 17,00 a 20,30

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Prácticas de laboratorio	Avaliación formativa continua.	10
	Avaliación sumativa: valórase a asistencia, a preparación e documentación, a claridade, a organización de contidos, o traballo en grupo e a actitude.	
Traballos tutelados	Avaliación formativa continua.	5
	Valórase a adecuación ás normas preestablecidas pola profesora e a actitude.	
Traballos de aula	Avaliación formativa continua.	5
	Avaliación sumativa: valórase a colaboración e a implicación nas actividades.	
Outros	Avaliación sumativa de lecturas: valórase a adecuación ás normas preestablecidas, a implicación, o nivel de profundidade en argumentacións e reflexións, e a actitude.	5
Prácticas autónomas a través de TIC	Avaliación formativa e continua.	5
	Avaliación sumativa: valórase o emprego de distintas ferramentas, a implicación, as argumentacións e reflexións, e a actitude.	

Presentacións/exposicións	Avaliación formativa e continua.	5
	Avaliación sumativa: valórase a claridade e a sinxeleza na exposición, a compostura e a actitude na exposición.	
Probas de tipo test	Avaliación sumativa e final: consistirá nunha proba obxectiva sobre os contidos que conforman a materia. A proba constará de 30 preguntas con catro alternativas, das que só unha é correcta. Esta avaliación farase no período de avaliación o final do cuatrimestre, en horario de teoría.	60
Cartafol/dossier	Avaliación final do traballo tutelado: valórase a adecuación ás normas establecidas, a preparación, a claridade, os medios utilizados e o nivel de profundidade.	5

Outros comentarios sobre a Avaliación

As datas das probas obxectivas serán:

Primeira convocatoria: 15 de Xaneiro de 2014 ás 11 horas no salón de actos.

Convocatoria de Xullo: 2 de Xullo de 2014 ás 10 horas no salón de actos.

Na convocatoria de Xullo só se permitirá a realización de próbaa tipo test. Non hai entrega de traballos.

Avaliación final: la valoración final consistirá na suma das puntuacións acadadas en todos os apartados. A puntuación mínima para superar a materia é de 5 puntos. Para optar á matrícula de honra será necesario obter a puntuación máxima en cada apartado.

Avaliación optativa: los alumnos que, por circunstancias persoais, non realicen ningunha actividade práctica poden presentarse só ao exame final. Consistirá nunha proba obxectiva sobre os contidos que conforman a materia. A proba constará de 30 preguntas. A valoración máxima desta proba é de 6.

Bibliografía. Fontes de información

COON, D., **Psicología**, 1999,
CAMPOS, A., **Manual de prácticas de psicología básica**, 1988,
FERNÁNDEZ BALLESTEROS, J. L., **Procesos básicos de psicología general I**, 2000,
GOLDSTEIN, E.B., **Sensación y percepción**, 1999,
LAHEY, B.B., **Introducción a la psicología**, 1999,
MYER, D. G., **Psicología**, 1999,
SCHIFFMAN, H. R., **La percepción sensorial**, 1981,
ROCK, I., **La percepción**, 1985,
VEGA DE M., **Introducción a la psicología cognitiva**, 1984,

BIBLIOGRAFÍA COMPLEMENTARIA

ARNHEIM, R. (1995). *Arte y percepción visual*. Madrid: Alianza.

BALLESTEROS, S. (2000). *Psicología general: un enfoque cognitivo para el siglo XXI*. Madrid: Universitat.

BEST, J.B. (2001). *Psicología cognitiva*. Madrid: Paraninfo.

S.A. (1993). *El desarrollo de la imaginación*. Barcelona: Paidós.

GOMBRICH, E. H. (1993). *La imagen y el ojo*. Madrid: Alianza Forma.

GOMBRICH, E. H. (1998). *Meditaciones sobre un caballo de juguete y otros ensayos sobre la teoría del arte*. Madrid: Debate.

LÁZARO, V. (2000). *La representación mental del espacio a lo largo de la vida*. Zaragoza: Egido.

SCHACTER, D. L. (1999). *En busca de la memoria: el cerebro, la mente y el pasado*. Barcelona: Ediciones Grupo Zeta.

VIGOUROUX, R. (1996). *La fábrica de lo bello*. Barcelona: Prensa Ibérica.

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Arte, linguaxe e representación				
Materia	Arte, linguaxe e representación			
Código	P01G010V01303			
Titulación	Grao en Belas Artes			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	1c
Lingua de impartición				
Departamento	Pintura			
Coordinador/a	Núñez Jiménez, Marina			
Profesorado	Blanco Salgueiro, Loreto Núñez Jiménez, Marina			
Correo-e	netmarina@gmail.com			
Web				
Descrición xeral	Materia interdisciplinar que aborda un achegamento semiótico á cultura visual e á práctica da arte. Trátase de comprender como funcionan os signos e cales son as estratexias concretas de significación das imaxes que nos rodean. Así aprenderemos a lelas con competencia e a empregar, ao producirmos as obras, as tácticas que máis se adecúen aos nosos propósitos comunicativos.			

Competencias de titulación	
Código	
A4	Comprensión crítica da dimensión preformativa e de incidencia social da arte. Analizar a repercusión recíproca entre a arte e a sociedade
A6	Coñecemento do vocabulario, códigos, e dos conceptos inherentes ao ámbito artístico. Coñecer a linguaxe da arte
A9	Coñecemento de métodos de produción e técnicas artísticas. Analizar os procesos de creación artística
A21	Capacidade de comprender e valorar discursos artísticos en relación coa propia obra. Establecer medios para comparar e relacionar a obra artística persoal co contexto creativo.
A25	Capacidade de (auto)reflexión analítica e (auto)crítica no traballo artístico.
A31	Capacidade para xerar e xestionar a produción artística. Saber establecer a planificación necesaria nos procesos de creación artística.
A36	Capacidade de documentar a produción artística. Utilizar as ferramentas e recursos necesarios para contextualizar e explicar a propia obra artística
A42	Habilidades para a creación artística e capacidade de construír obras de arte. Adquirir as destrezas propias da práctica artística
B1	Capacidade de xestión da información.
B2	Capacidade de comunicación. Capacidade para expoñer oralmente e por escrito con claridade problemas complexos e proxectos dentro do seu campo de estudo

Competencias de materia		
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Coñecemento das funcións expresivas e comunicativas dunha obra artística.	A6	
	A9	
Coñecemento da sintaxe e figuras retóricas dunha obra artística.	A6	
Coñecementos dos códigos de representación da obra artística.	A6	
Coñecemento do contexto cultural e artístico en relación coa cultura visual.	A4	
	A6	
Capacidade para o desenvolvemento das funcións expresivas e comunicativas dunha obra artística.	A21	
Capacidade para a lectura e análise de imaxes.	A25	B2
Capacidade para a representación artística da realidade.	A31	
	A36	
Habilidade para o manexo dos códigos de representación na creación artística.	A42	
Habilidade para a lectura e análise de imaxes.	A25	B1
		B2
Habilidade para a representación artística da realidade.	A42	

Contidos	
Tema	

Introdución á semiótica.	De Saussure definiu a semiótica como unha ciencia que estuda a vida dos signos no seo da vida social. A énfase na relación do signo co seu contexto social será fundamental nesta aproximación. O signo se eríxese en lugar de algo por consenso e uso común, non por necesidade. Entender a arbitrariedade dos signos é o punto de partida para entender que a representación nunca é natural, nin obxectiva, nin inocente: independentemente das súas pretensións, sempre está impregnada de ideoloxía.
As funcións da linguaxe. Factores da comunicación na obra de arte.	A clasificación de Roman Jakobson das funcións da linguaxe (funcións referencial, apelativa, expresiva, fática, poética e metalingüística) é o punto de partida para estimular a facultade crítica ao ler. A nosa posición como lectores está condicionada por asuncións tácitas das que non somos conscientes. O coñecemento de como funciona a linguaxe fai que os procesos de significación non se vexan como a simple transmisión de significados xa constituídos, senón que se entendan como o lugar no que se constrúe a realidade.
Códigos de representación. Sintaxe da imaxe.	A cuestión de como se significa non é simplemente formal, mais o formal é fundamental para significar. É o substrato fundamental sobre o que se asentán os significados. Por iso hai que comprender que cada código de representación está baseado en certas eleccións formais e que cada elección formal supón, no marco relativamente estable da cultura do/a artista, significados concretos, é dicir, o que a obra nos conta non está só determinado polas eleccións iconográficas ou narrativas, de as houber, senón que, na técnica empregada, na lonxitude do trazo, no tamaño dun motivo en relación ao tamaño total da imaxe, no soporte elixido, no emprego dunha ou doutra perspectiva, no que se enfoca ou desenfoca[] están implicadas moitas das súas afirmacións.
Relacións entre realidade, percepción e representación.	A percepción non é un proceso estritamente fisiolóxico, de rexistro directo, senón unha construción mental baseada nas sensacións, unha codificación do mundo en signos icónicos que poidan representalo dentro da nosa mente. Esa codificación ten implícita unha perspectiva concreta que parte dos esquemas aprendidos, é dicir, o mundo non se experimenta sen mediación. Só é intelixible no discurso -que é unha estrutura social historicamente concreta de institucións, categorías e crenzas. Se non hai unha percepción nno mediada, menos aínda haberá unha representación natural, xa que estamos falando dunha codificación de segundo grao. A pesar de todas as concepcións románticas da arte como expresión persoal, directa e libre, a creación artística implica unha linguaxe baseado nunhas convencións herdadas a través da educación nos parámetros dunha sociedade. E non se trata só de en que medida é posible que unha representación reflicta o que entendemos por realidade, senón que hai que entender tamén que ese concepto chamado realidade fórxase, en parte, a través das representacións. As representacións non son tan só un reflexo pasivo de significados e valores, senón unhas construtoras activas deses significados e valores. A través delas apreendemos o mundo e, polo tanto, elas, en gran medida, constrúen a nosa idea do mundo.
Relacións transtextuais.	Todo texto relaciónase, na súa escritura e na súa lectura, co conxunto de textos que o precederon ou que o rodean, de maneira que podemos falar da existencia dun marco transtextual. Como di Barthes, o texto está enteiramente entretecido de citas, referencias e ecos. Toda obra é un palimpsesto, un texto que se superpón a outro, ao que no tapa por completo. Seguindo a clasificación de Gerard Genette, estudaremos cinco relacións transtextuais: paratextualidade, metatextualidade, arquitectualidade, intertextualidade e hipertextualidade. As dúas últimas son as empregadas nas prácticas apropiacionistas, tan características dunha época na que os signos crecen uns sobre os outros e o xogo de imaxes ten cada vez menos que ver cunha (hipotética) realidade exterior.
Construción e deconstrución de imaxes.	Na era dos simulacros, as representacións convertéronse no noso medio natural. Segundo a metáfora de Baudrillard, o mapa da hiperrealidade substituíu o territorio do real. Se aceptamos que son determinantes á hora de construír o noso concepto do que é a realidade, entenderemos que o seu poder é enorme. A práctica deconstrutora pretende poñer en crise a idea da representación como un feito natural, analizando e desmontando os códigos ideolóxicos infiltrados nalgunhas representacións dominantes.

Modos de interpretación da obra de arte.

O método histórico-crítico, o formalista, o iconolóxico, o sociolóxico, o estruturalista, as aproximacións psicanalíticas. Ao longo da historia da arte occidental téñense sucedido varios modos de ver as obras de arte, métodos críticos baseados en diversas disciplinas que analizan algúns dos aspectos máis relevantes da arte segundo as épocas e xeografías. A diversidade de aproximacións é un indicador de que estamos tratando con obras abertas, expandidas por cada espectador, que as atrae á súa propia órbita especulativa. A estética da recepción insiste na idea postestruturalista de que as imaxes teñen significado tan só en contacto cos discursos que circulan por unha sociedade.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Presentacións/exposicións	2	0	2
Traballos de aula	48	90	138
Sesión maxistral	10	0	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Presentacións/exposicións	Os alumnos explicaranlle á profesora, de forma individualizada ou en pequenos grupos, as súas formulacións e solucións para o exercicio proposto na sesión maxistral.
Traballos de aula	Os alumnos resolverán os exercicios formulados na sesión maxistral principalmente no obradoiro da materia, co seguimento constante da profesora nas horas presenciais e de forma autónoma nas non presenciais. Tecnicamente, os exercicios implicarán a práctica da pintura, a fotografía e a infografía, aínda que tamén se abordará o manexo dos obxectos e os seus contextos.
Sesión maxistral	A profesora exporá os contidos da materia coa axuda de material audiovisual. Ao termo da clase, propondrá un exercicio práctico relacionado cos temas tratados, que se desenvolverá durante varias semanas. As sesións magistrais se impartirán xuntando os grupos de dous en dous, este é o seu horario: Luns 9 de setembro: de 10,30 a 14,30, grupos P2 e P3 Martes 10 de setembro: de 16 a 20, grupos P1 e P4 Luns 16 de setembro: de 10,30 a 14,30, grupos P2 e P3 Martes 17 de setembro: de 16 a 20, grupos P1 e P4 Luns 4 de novembro: de 10,30 a 14,30, grupos P2 e P3 Martes 5 de novembro: de 16 a 20, grupos P1 e P4

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Presentacións/exposicións	Trátase de acompañar o alumno durante todo o desenvolvemento do exercicio proposto na sesión maxistral, con comentarios dirixidos ao grupo e, sobre todo, con indicacións concretas sobre o seu traballo, intentando que asimile os aspectos conceptuais e que aprenda a solucionar os aspectos técnicos, de forma que poida expresar correctamente as súas propostas formais e discursivas.
Traballos de aula	Trátase de acompañar o alumno durante todo o desenvolvemento do exercicio proposto na sesión maxistral, con comentarios dirixidos ao grupo e, sobre todo, con indicacións concretas sobre o seu traballo, intentando que asimile os aspectos conceptuais e que aprenda a solucionar os aspectos técnicos, de forma que poida expresar correctamente as súas propostas formais e discursivas.

Avaliación

Descrición	Cualificación
------------	---------------

Presentacións/exposicións	Avaliarase a capacidade do alumno para ler as imaxes que nos rodean e propoñer algunhas propias. Avaliaranse, así mesmo, os coñecementos de semiótica, cultura visual e Historia da Arte impartidos nas sesións maxistras.	15%
Traballos de aula	Avaliarase a progresiva capacidade do alumno para construír imaxes que respondan a un propósito comunicativo concreto e que non sexan obvias nin crípticas. Avaliarase a adquisición de destrezas na práctica dos procedementos artísticos empregados. Avaliaranse os resultados dos exercicios desenvolvidos nos obradoiros, tanto nos aspectos formais como discursivos.	85%

Outros comentarios sobre a Avaliación

Terase moi especialmente en conta a asistencia a clase, que expresa con claridade a implicación e o compromiso dos alumnos. Na segunda convocatoria entregaranse, correctamente realizados, todos os exercicios suspensos ou non presentados que se propuxeron na asignatura durante o cuatrimestre. PROBA DE AVALIACIÓN CONVOCATORIA EXTRAORDINARIA DE XULLO: 3 DE XULLO 2014 Ás 10.00 HORAS

Bibliografía. Fontes de información

Klein, Naomi, **No Logo**, Paidós,
Foucault, Michel, **Microfísica del Poder**, La Piqueta,
Calabrese, Omar, **El lenguaje del arte**, Paidós,
Bryson, Norman, **Visión y pintura. La lógica de la mirada**, Alianza Forma,
Berger, John, **Modos de ver**, Gustavo Gili,
Baudrillard, Jean, **Cultura y simulacro**, Kairós,
Aumont, Jacques, **La imagen**, Paidós Comunicación,
Picó, Josep (ed.): **Modernidad y posmodernidad**, Alianza Editorial,
Gombrich, Ernst H, **Arte e ilusión**, Gustavo Gili,
Barthes, Roland, **El susurro del lenguaje. Más allá de la palabra y la escritura**, Paidós,

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Historia: Historia da arte/P01G010V01202
Informática: Técnicas informáticas/P01G010V01103
Técnicas escultóricas/P01G010V01203
Técnicas fotográficas/P01G010V01204
Técnicas pictóricas/P01G010V01104

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Escultura				
Materia	Escultura			
Código	P01G010V01304			
Titulación	Grao en Belas Artes			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	1c
Lingua de impartición				
Departamento	Escultura			
Coordinador/a	Ortuzar González, Mónica			
Profesorado	Novegil González-Anleo, Xoán Manuel Ortuzar González, Mónica Rueda López, Isabel			
Correo-e	mortuzar@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias de titulación	
Código	
A5	Coñecemento da teoría e do discurso actual da arte, así como o pensamento actual dos artistas a través das súas obras e textos. Actualizar constantemente o coñecemento directo da arte a través dos seus propios creadores
A6	Coñecemento do vocabulario, códigos, e dos conceptos inherentes ao ámbito artístico. Coñecer a linguaxe da arte
A7	Coñecemento do vocabulario e dos conceptos inherentes a cada técnica artística particular. Coñecer a linguaxe creativa específica
A9	Coñecemento de métodos de produción e técnicas artísticas. Analizar os procesos de creación artística
A12	Coñecemento dos materiais e dos seus procesos derivados de creación e/ou produción. Coñecer os materiais, procedementos e técnicas que se asocian a cada linguaxe artística
A14	Coñecemento dos instrumentos e métodos de experimentación en arte. Aprendizaxe das metodoloxías creativas asociadas a cada linguaxe artística
A31	Capacidade para xerar e xestionar a produción artística. Saber establecer a planificación necesaria nos procesos de creación artística.
A32	Capacidade de aplicar profesionalmente tecnoloxías específicas. Utilizar as ferramentas apropiadas para as linguaxes artísticas propias
A33	Capacidade de colaboración con outras disciplinas. Desenvolvemento de vías de relación e intercambio con outros campos de coñecemento
A42	Habilidades para a creación artística e capacidade de construír obras de arte. Adquirir as destrezas propias da práctica artística
A43	Habilidade para establecer sistemas de produción. Desenvolver estratexias aplicadas ao exercicio sistemático da práctica artística

Competencias de materia	
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Coñecemento dos xéneros e tendencias do panorama actual da arte desde unha perspectiva escultórica.	A5 A6 A7
Capacidade para entender a escultura no conxunto das artes.	A5 A6 A7
Coñecementos básicos dos materiais e útiles propios da práctica escultórica.	A12 A14
Coñecementos básicos dos procedementos aplicados á creación escultórica.	A9 A12
Coñecementos básicos de métodos de produción escultórica.	A9 A12
Coñecemento do vocabulario e do código escultóricos.	A6 A7
Capacidade para o manexo básico de útiles e materiais escultóricos.	A31 A32
Capacidade básica para integrar distintas disciplinas na produción de esculturas.	A31 A33
Capacidade para xerar e xestionar de xeito básico unha obra escultórica.	A31

Habilidade para construír unha escultura nas súas diferentes técnicas nun nivel básico.	A42
	A43
Habilidade para xerar sistemas produción escultórico nun nivel básico.	A42
	A43
Habilidade básica para integrar diferentes disciplinas na produción de esculturas.	A42
	A43
Habilidade básica para integrar diferentes materiais na produción de esculturas.	A42
	A43

Contidos

Tema

1-Escultura e obxecto	1-Desenvolvemento e derivas do campo escultórico
2-Natureza conceptual, formal e material da escultura.	2-Distintos puntos de vista da palabra «escultura».
3-Desenvolvemento da elaboración escultórica.	3-Procedementos, técnicas e soportes.
4-Desenvolvemento dos aspectos ligados á escultura.	4-Obxecto e representación.
5-Aspectos de organización escultórica.	5-Aspectos da composición escultórica.
6-Connotacións dos materiais	6-A factura, a tactilidade e a superficie.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballos tutelados	10	0	10
Traballos de aula	120	0	120
Resolución de problemas e/ou exercicios	6	0	6
Sesión maxistral	7	7	14

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballos tutelados	Acompañar o alumno en todo momento co asesoramento do profesor e o seguimento en cada traballo.
Traballos de aula	Que o alumno traballe individualmente ou en grupo baixo a supervisión do profesor.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Revisaranse en común as propostas de todos os compañeiros comentadas polo profesor.
Sesión maxistral	Que o alumno poida constatar desde unha visión panorámica como teñen acontecido os devires da escultura ata chegar á actualidade.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos de aula	En todo momento, o profesor acompaña o alumno no seguimento de cada unha das propostas.
Traballos tutelados	En todo momento, o profesor acompaña o alumno no seguimento de cada unha das propostas.
Resolución de problemas e/ou exercicios	En todo momento, o profesor acompaña o alumno no seguimento de cada unha das propostas.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Traballos tutelados	Traballos de aula	80
	Resolución de problemas	
Traballos de aula	Valoración da asistencia como participación activa e como dedicación á materia.	10
Resolución de problemas e/ou exercicios	Problemas e /ou exercicios	10

Outros comentarios sobre a Avaliación

AVALIACIÓN CONVOCATORIA DO PRIMER CUADRIMESTRE

XANEIRO 2014:

dia 10, venres: P1 de 10:00 a 12:00

dia 13, luns: P5 de 10:00 a 12:00

P4 de 16:30 a 18:30

dia 14, martes: P2 de 10:00 a 12:00

P3 de 16:30 a 16:30

PROBA DE AVALIACIÓN CONVOCATORIA EXTRAORDINARIA DE XULLO: 4 VENRES DE XULLO do 2014 Ás 10.00 HORAS

Bibliografía. Fontes de información

Baudillard, J., **El sistema de los objetos**, S.XXI, Madrid,

Guasch, Ana María, **El último del siglo XX**, Alianza, Madrid,

Focillón, H., **La vida de las formas y elogio de la mano**, Xarait, Madrid,

Marchán, Simón, **Del arte objetual al arte del concepto**, Akal, Madrid,

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Técnicas gráficas				
Materia	Técnicas gráficas			
Código	P01G010V01305			
Titulación	Grao en Belas Artes			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	1c
Lingua de impartición				
Departamento	Debuxo			
Coordinador/a	Salamanca Mota, Manuel Dimas			
Profesorado	Salamanca Mota, Manuel Dimas			
Correo-e	sr.dimas@yahoo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia [Técnicas Gráficas] centra a súa docencia no razoamento e produción de imaxes multiplicables por métodos tradicionais, a partir de matricas e a súa estampaxe. Coa ideación e a realización de imaxes gráficas a través dun proxecto evolutivo, preténdese que o alumno se achegue aos conceptos propios da obra gráfica, que coñeza os diferentes procedementos e recursos básicos de gravado e estampaxe e que desenvolva a súa capacidade de experimentación, ademais de impulsalo a formular os seus intereses artísticos e a desenvolver a súa propia linguaxe en relación coas outras materias do curso.			

Competencias de titulación	
Código	
A1	Comprensión crítica da historia, teoría e discurso actual da arte. Comprender de xeito crítico a historia, teoría e discurso actual da arte. Asimilación analítica dos conceptos nos que se sustenta a arte
A2	Comprensión crítica da evolución dos valores estéticos, históricos, materiais, económicos e conceptuais. Analizar a evolución dos valores da arte desde unha perspectiva socioeconómica e cultural
A5	Coñecemento da teoría e do discurso actual da arte, así como o pensamento actual dos artistas a través das súas obras e textos. Actualizar constantemente o coñecemento directo da arte a través dos seus propios creadores
A6	Coñecemento do vocabulario, códigos, e dos conceptos inherentes ao ámbito artístico. Coñecer a linguaxe da arte
A7	Coñecemento do vocabulario e dos conceptos inherentes a cada técnica artística particular. Coñecer a linguaxe creativa específica
A9	Coñecemento de métodos de produción e técnicas artísticas. Analizar os procesos de creación artística
A12	Coñecemento dos materiais e dos seus procesos derivados de creación e/ou produción. Coñecer os materiais, procedementos e técnicas que se asocian a cada linguaxe artística
A17	Coñecemento dos diferentes axentes artísticos e o seu funcionamento. Identificar os distintos intermediarios artísticos e as súas funcións na dinámica da arte e a súa metodoloxía de traballo
A19	Capacidade para identificar e entender os problemas da arte. Establecer os aspectos da arte que xeran procesos de creación.
A20	Capacidade de interpretar creativa e imaxinativamente problemas artísticos. Desenvolver os procesos creativos asociados á resolución de problemas artísticos
A31	Capacidade para xerar e xestionar a produción artística. Saber establecer a planificación necesaria nos procesos de creación artística.
A32	Capacidade de aplicar profesionalmente tecnoloxías específicas. Utilizar as ferramentas apropiadas para as linguaxes artísticas propias
A34	Capacidade de colaboración con outras profesións e especialmente cos profesionais doutros campos. Identificar os profesionais adecuados para desenvolver adecuadamente o traballo artístico
A42	Habilidades para a creación artística e capacidade de construír obras de arte. Adquirir as destrezas propias da práctica artística
A43	Habilidade para establecer sistemas de produción. Desenvolver estratexias aplicadas ao exercicio sistemático da práctica artística
A44	Habilidade para realizar, organizar e administrar proxectos artísticos innovadores

Competencias de materia	
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Coñecementos básicos dos materiais, útiles e dispositivos do gravado e a estampaxe.	A6 A7 A9 A12
Coñecemento das manifestacións actuais dentro do campo da imaxe gráfica e a estampa dixitais.	A1 A5

Coñecementos históricos básicos do gravado.	A5
	A6
	A7
Coñecemento dos códigos e conceptos inherentes ao ámbito da gráfica dixital.	A7
Coñecementos básicos dos procesos, procedementos e técnicas do gravado.	A9
	A12
Coñecemento dos principais recursos técnicos e visuais da infografía.	A9
Coñecementos básicos dos procesos de edición.	A9
	A12
Coñecemento do estado actual do pensamento artístico en relación á multiplicidade e á imaxe dixital.	A1
	A2
	A5
Coñecementos básicos do vocabulario e dos códigos da disciplina.	A6
	A7
Capacidade de desenvolvemento de proxectos creativos neste ámbito.	A19
	A20
Coñecemento dos fundamentos teóricos e históricos da obra do gravado e das técnicas de estampaxe.	A5
Capacidade de integración creativa de recursos propios do campo da imaxe gráfica dixital.	A31
	A32
Capacidade de comprensión dos procesos asociados ao gravado e á estampaxe.	A9
	A12
Capacidade para manexar dispositivos e ferramentas específicos en procesos creativos.	A31
	A32
Capacidade de aplicar con creatividade procesos, técnicas e sistemas de gravado e estampaxe.	A31
	A32
Habilidade no uso de ferramentas infográficas e de impresión dixital.	A42
	A43
Capacidade de comprender as implicacións da multiplicidade na creación artística.	A2
	A17
	A19
Habilidade para desenvolver proxectos no ámbito da gráfica e a edición dixitais.	A42
	A43
	A44
Habilidade no uso de ferramentas e recursos do medio nun nivel básico.	A42
	A43
Habilidade para integrar procesos gráficos dixitais na creación multidisciplinar.	A34
	A43
Habilidade para xerar sistemas de produción do gravado.	A42
	A43
Habilidade na integración creativa dos diferentes procesos técnicos.	A42
	A43

Contidos

Tema

I. Gravado e estampa. Principios referentes á obra gráfica.	- Introducción aos procedementos e pensamentos propios das técnicas gráficas para a creación de imaxe múltiple e seriada. Noción de obra orixinal múltiple. - Aproximación aos conceptos de gravar, incidir, recordar, escribir, debuxar, deixar pegada, etc. - Historia, vocación e evolución das técnicas gráficas. - Terminoloxía, nomenclatura, etc. - Explicación dos diferentes procedementos manuais e das súas linguaxes. - A experimentación e a multiplicación como base dun proxecto gráfico evolutivo. Repetición, transformación, seriación, evolución, etc.
II. Ideación e elaboración dun proxecto gráfico.	- Presentación dun proxecto teórico-práctico tendo en conta as características conceptuais da arte gráfica. - Por que unha obra estampada, reproducible (ou non), múltiple, seriada? - Idear un proxecto evolutivo a través da elaboración e transformación da/s matrices e dos diferentes recursos na estampaxe, cun mínimo de dez estampas. - Elaboración dunha memoria teórica. Elaboración do proxecto: - Presentación e bosquexos previos - Investigación teórica e busca de referencias - Planificación da produción. - Elaboración dun proxecto teórico.

III. Produción e experimentación.

Para a produción dos proxectos valoraranse diferentes recursos apropiados a cada linguaxe e proxecto conceptual, a partir dunha matriz a prancha perdida ou coa combinación de varias matrices e a súa estampaxe con múltiples recursos. Realización dun conxunto ou serie de estampas na idea de proxecto evolutivo (multiplicación-transformación).

Produción (elaboración da/s matrices e a súa estampaxe):

- ☐ Xilografía sobre contrachapado, dm ou linóleo. - Proxecto a unha soa cor
- Varias cores a prancha perdida.
- ☐ Maneira negra
- ☐ Gravado calcográfico ou procesos directos sobre metal, PVC, metacrilato...
- Punta seca (liña e mancha).
- Maneira negra
- Aditivas. Carborundo. Vernices ou procesos indirectos (por medio de ácidos).
- Augaforte (liña e valores con tramados)
- Técnicas de levantamento e augatinta (mancha) ou procesos directos sobre metal, PVC, metacrilato... ou ben técnicas con aditivos, collagraph, sobre cartón, madeira...
- Aglutinantes, adhesivos e materiais de carga. - Efectos e texturas con collage.
- ☐ Recursos de estampaxe (en negro e cores)
- Tinguído e limpeza das matrices segundo os resultados buscados (contrastado, entrapado, ton de placa, à la poupée).
- Re-estampaxe
- Tinguído en oco e relevo, método Hayter.
- Tinguído de modelos, recortes, reservas, chine collé.
- Estampaxe sobre diferentes papeis.
- ☐ Elección e preparación dos papeis.
- ☐ Secado e prensado.
- ☐ Presentación final nunha carpeta. Cada estampa coa su ficha técnica.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	10	15	25
Proxectos	10	20	30
Prácticas de laboratorio	40	55	95

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Exposicións teóricas acerca dos principios referentes á obra gráfica: pensamentos e procedementos. Apoio audiovisual: procedementos técnicos e visualización de obras. - Historia da Arte e creación contemporánea. - Visualización de traballos de alumnos anteriores.
Proxectos	Seguimento individual e en grupo: - dos pre-proxectos e dos bosquexos (caderno de campo) - do proxecto teórico (marco conceptual e referencias doutros artistas). Orientación bibliográfica da planificación e produción do proxecto (realización da/s matrices, proceso de estampaxe e presentación final).
Prácticas de laboratorio	- Demostración práctica dos diferentes procedementos. - Seguimento da realización da/s matriz/ces e da súa modificación-evolución (a prancha perdida e novas pranchas complementarias) - Seguimento dos procesos de estampaxe (estampaxe dos diferentes estados da/s matriz/ces e variacións con diferentes recursos). - Recomendacións para a presentación final.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Proxectos	Proxectos: - Seguimento individual do proxecto en todas as súas fases dentro do marco conceptual da materia. (Ver metodoloxía). - Tutelar e asesorar a súa investigación teórica e orientar a súa busca de referencias. - Impulsar o alumno a formular os seus intereses artísticos e a desenvolver a súa propia linguaxe en relación coas outras materias do curso. Prácticas de laboratorio - Seguimento práctico personalizado para a produción do proxecto. - Seguir a evolución teórico-práctica do proxecto, a súa planificación e a súa realización técnica ata a súa presentación final. - Orientar e aconsellar na elección dos procedementos técnicos apropiados a cada proxecto e linguaxe persoal. - Controlar o bo manexo das ferramentas e maquinaria para unha aplicación óptima dos procesos. - Fomentar e encamiñar a capacidade de exploración e experimentación do alumno.

Prácticas de laboratorio	Proxectos: - Seguimento individual do proxecto en todas as súas fases dentro do marco conceptual da materia. (Ver metodoloxía). - Tutelar e asesorar a súa investigación teórica e orientar a súa busca de referencias. - Impulsar o alumno a formular os seus intereses artísticos e a desenvolver a súa propia linguaxe en relación coas outras materias do curso. Prácticas de laboratorio - Seguimento práctico personalizado para a produción do proxecto. - Seguir a evolución teórico-práctica do proxecto, a súa planificación e a súa realización técnica ata a súa presentación final. - Orientar e aconsellar na elección dos procedementos técnicos apropiados a cada proxecto e linguaxe persoal. - Controlar o bo manexo das ferramentas e maquinaria para unha aplicación óptima dos procesos. - Fomentar e encamiñar a capacidade de exploración e experimentación do alumno.
--------------------------	---

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Sesión maxistral	Valorarase: - a asistencia a clase e a atención activa. - a intervención ao final das leccións con preguntas ou comentarios. - a participación nos seminarios e debates, así como a colaboración a partir da investigación persoal. - a correcta aplicación dos contidos das sesións no proxecto teórico e práctico.	10%
Proxectos	Presentación dunha pequena memoria/proxecto teórico: Valorarase, por unha parte, a motivación teórica del proxecto e, pola outra, a súa planificación e produción (durante as prácticas de laboratorio). - Sistema de avaliación continua ata a entrega da memoria. Criterios de avaliación: - Comprensión dos conceptos propios da obra gráfica múltiple, expostos nas clases maxistrais e nos seminarios participativos. - Capacidade de análise e de relación entre os diferentes contidos e a súa aplicación para o seu propio proxecto. - Claridade de expresión na exposición. - Ampliación dos coñecementos e das referencias artísticas. - Uso correcto da terminoloxía propia e das citas. - Orixinalidade e rigor na presentación do tema.	20%
Prácticas de laboratorio	Entrega dunha carpeta coas estampas realizadas, seguindo a idea de proxecto evolutivo (multiplicación-transformación). Valorarase a produción do proxecto, a súa planificación, realización e presentación segundo os criterios seguintes: Criterios de avaliación xerais: - Sistema de avaliación continua e dos traballos entregados (carpeta cun mínimo de 10 estampas, tamaño de matriz entre A4 e A3). - O interese artístico das imaxes estampadas. O alumno terá a opción de establecer un debate dentro do grupo da clase en defensa da valoración do seu traballo. En caso contrario, o profesor valorará este aspecto unilateralmente. - A comprensión e utilización correcta dos procesos técnicos, tanto na elaboración e evolución das matrices como na súa correcta estampaxe. Valorarase a complexidade dos procedementos empregados. - A adecuación dos procedementos que se utilicen ao proxecto e linguaxe propios. - A planificación e realización das diferentes etapas do proxecto evolutivo. - A capacidade de experimentación e a curiosidade investigadora do alumno. - A coherencia ou incoherencia de todos os exercicios do alumno. - A asistencia a clase. - A participación na dinámica da clase, tanto en tarefas de organización (limpeza, adquisición e bo uso de materiais colectivos, etc.) como en noutras posibles colaboracións co grupo de clase.	70%

Outros comentarios sobre a Avaliación

Avaliación continua, mediante entregas parciais (precisaranse durante o cuatrimestre), así como unha entrega final na convocatoria de febreiro

- Unha memoria que desenvolva o proxecto teórico
- Unha carpeta coa serie de estampas.

Cando o alumno non acade o nivel esixido ou non se presente ás convocatorias de avaliación do curso, poderá presentarse coa mesma entrega (memoria e carpeta completa) á:

PROBA DE AVALIACIÓN CONVOCATORIA EXTRAORDINARIA DE XULLO: 4 DE XULLO do 2014 ÁS 16.00 HORAS

Bibliografía. Fontes de información

Historia de un arte. El grabado, Ed. Skira. Carroggio,
 Martín, Judy., **Enciclopedia de técnicas de impresión**, Ed. Alcantó, Barcelona, 1994,
 Catafal Rull, Jordi y Oliva Fábregas, Clara, **El Grabado**, . Ed. Parramón, 2002,

Dawson, Michel, **Guía completa de Grabado e impresión**, Ed. H. Blume, Madrid, 1982.,
 Chamberlain, Walter, **Grabado en madera y técnicas afines**, Ed. H. Blume, Madrid, 1988,
Premio nacional de grabado, Calcografía nacional,
Obra gráfica, Fundación CIEC Betanzos,
 BELLIDO Zambrano, Ana, **El grabado no tóxico en la escuela**,
 RAMOS GUADIX, Juan Carlos, **Técnicas aditivas en el grabado contemporáneo**, Universidad de Granada, 1992.,
- Repetición/Transformación, Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía, Madrid, 1992,
 Gilles Deleuze, **Diferencia y repetición**, Madrid : Júcar, 1988,
 - NOYCE, Richard, **Printmaking at the edge**, A&C Black (London), 2006,

Recomendaciones

Materias que continúan o temario

Producción artística: Imaxe II/P01G010V01602
 Proxectos gráficos dixitais/P01G010V01908
 Traballo de Fin de Grao/P01G010V01991

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Expresión artística: Debuxo-Forma/P01G010V01102

DATOS IDENTIFICATIVOS**Arte: Arte e modernidade**

Materia	Arte: Arte e modernidade			
Código	P01G010V01401			
Titulación	Grao en Belas Artes			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	2	2c
Lingua de impartición				
Departamento	Historia, arte e xeografía Pintura			
Coordinador/a	Cendán Caaveiro, Marina Susana			
Profesorado	Castro Fernandez, Belen Maria Cendán Caaveiro, Marina Susana Fernández Fariña, Almudena			
Correo-e	scendan@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A asignatura Arte e Modernidade é un dos pilares sobre os que se vertebra a ensinanza de Historia da Arte no actual plan de estudos de grao da Facultade de BBAA de Pontevedra. A asignatura estrutúrase nunha secuencia de quince bloques semanais para impartir nun cuadrimestre. A especificidade do plan de estudos da Facultade conduciunos a realizar un proceso selectivo de temáticas que responde máis ben a unha idea de praxis -no ámbito cotián dos nosos alumnos- que a unha idea teórica de recondución a través dunha Historia da Arte desvinculada da máxima complementariedad e interdisciplinaria que caracteriza aos estudos de BBAA. Iniciamos así un percorrido que comeza no século XIX, dentense esporádicamente nas linguaxes do tránsito ao novo século e de maneira intensiva na Modernidade, nas vangardas históricas do século XX, sen dubida o punto forte do programa. Sobrevolaremos someramente o periodo artístico de entreguerras e concluiremos nas segundas vangardas dos anos 60, fundamentais para pechar un círculo no que se desmontan os patróns que rexiron a arte occidental durante séculos. Sen dúbida cada unha destas temáticas requiriría un cuadrimestre completo, sen embargo debemos adaptarnos ás circunstancias e establecer unhas prioridades que levan apareladas a omisión de determinados artistas e movementos. Non obstante albergamos a convicción de que a riqueza dos diálogos e matices que se ofrecen, profundizando nos avances e reveses dos periodos a tratar, compensen aquelas partes da historia que quedan en elipsis.			

Competencias de titulación

Código	
A1	Comprensión crítica da historia, teoría e discurso actual da arte. Comprender de xeito crítico a historia, teoría e discurso actual da arte. Asimilación analítica dos conceptos nos que se sustenta a arte
A2	Comprensión crítica da evolución dos valores estéticos, históricos, materiais, económicos e conceptuais. Analizar a evolución dos valores da arte desde unha perspectiva socioeconómica e cultural
A4	Comprensión crítica da dimensión preformativa e de incidencia social da arte. Analizar a repercusión recíproca entre a arte e a sociedade
A5	Coñecemento da teoría e do discurso actual da arte, así como o pensamento actual dos artistas a través das súas obras e textos. Actualizar constantemente o coñecemento directo da arte a través dos seus propios creadores
A6	Coñecemento do vocabulario, códigos, e dos conceptos inherentes ao ámbito artístico. Coñecer a linguaxe da arte
A8	Coñecemento das diferentes funcións que a arte adquiriu a través do desenvolvemento histórico. Estudar a evolución do papel da arte a través do tempo
A9	Coñecemento de métodos de produción e técnicas artísticas. Analizar os procesos de creación artística
A21	Capacidade de comprender e valorar discursos artísticos en relación coa propia obra. Establecer medios para comparar e relacionar a obra artística persoal co contexto creativo.
A36	Capacidade de documentar a produción artística. Utilizar as ferramentas e recursos necesarios para contextualizar e explicar a propia obra artística
A37	Capacidade de identificar os problemas artísticos e/ou socioculturais así como os condicionantes que fan posible discursos artísticos determinados. Describir os condicionantes que inciden na creación artística. Análise das estratexias de produción artística
B1	Capacidade de xestión da información.
B2	Capacidade de comunicación. Capacidade para expoñer oralmente e por escrito con claridade problemas complexos e proxectos dentro do seu campo de estudo
B3	Coñecemento básico da metodoloxía de investigación das fontes, a análise, a interpretación e síntese
B5	Capacidade de traballar autonomamente.
B6	Capacidade de traballar en equipo.

Competencias de materia		
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Coñecemento dos conceptos básicos da Historia da Arte.	A1 A8	B1
Coñecemento dos diferentes conceptos de modernidade e vangarda.	A1 A8	
Coñecemento dos períodos artísticos máis importantes e a súa evolución.	A2 A4	
Coñecemento dos movementos artísticos fundamentais da modernidade e a vangarda.	A2 A8	
Capacidade para a toma de decisións sobre a función que se lle asigna ao patrimonio e á súa posta en valor e uso público.	A6	B3
Coñecemento da arte galega no seu contexto histórico.	A1 A2 A8	B13
Coñecemento da arte galega no contexto da modernidade e a vangarda.	A2 A8	
Coñecemento e posta en valor do noso patrimonio museístico e arquitectónico.	A9	B5
Capacidade para comprender a obra de arte no seu contexto histórico cultural.	A1 A2 A4	B13
Coñecemento das relacións entre o período moderno e a arte contemporánea.	A1 A2	
Coñecer a programación e as liñas expositivas das institucións museísticas máis relevantes de dentro e fóra de Galicia.	A2	B6
Capacidade para comprender a obra de arte como manifestación cultural do seu tempo.	A37	
Coñecemento da evolución do pensamento e os métodos historiográficos.	A1 A2	
Capacidade de recoñecer os antecedentes históricos de obras e movementos artísticos.	A1 A2 A37	
Capacidade para comprender a obra de arte no contexto da sociedade moderna.	A1 A21	
Capacidade para comprender a arte galega no seu contexto cultural.	A37	
Capacidade de entender a evolución da arte contemporánea desde a modernidade.	A1 A5 A21	
Habilidade para contextualizar historicamente a obra de arte.	A36 A37	B1
Capacidade de relacionar a produción artística actual coas súas orixes na modernidade.	A2 A5 A21	
Habilidade para contextualizar historicamente a arte galega.	A37	
Habilidade para contextualizar a arte galega moderna e de vangarda.	A2 A8	
Habilidade para recoñecer as diferentes escolas interpretativas da historiografía artística.	A1	B1 B2
Habilidade para recoñecer os diferentes movementos artísticos modernos e de vangarda.	A1 A2	B1 B2
Habilidade no establecemento de liñas de influencia diacrónicas.	A1 A2	B1 B2

Contidos

Tema

1ª SEMANA.

PRESENTACIÓN DA ASIGNATURA. Exposición do profesor do plan global da asignatura:

Obxectivos, contidos, competencias a adquirir, metodoloxía, exercicios e actividades, datas de entregas, sistema de avaliación e criterios.

Presentación da bibliografía xeral do curso.

1ª SEMANA.

Exercicio 1: O valor do multidisciplinar. Reflexión sobre a creatividade contemporánea

2ª SEMANA. TEMAS 1 e 2: A Subxectividade Romántica. Os inicios da arte contemporánea Realismo e Revolución Industrial Impresionismo e Posimpresionismo.	2ª SEMANA. SUBTEMAS 1 e 2: O tránsito da obxectividade Neoclásica á subxectividade Romántica Intensificación das ideas sobre creatividade, orixinalidade, individualidade... A nova situación da arte e o artista A paisaxe como expresión da subxectividade e o sublime Connotacións éticas e de compromiso do Realismo Novedades formais e lumínicas no Impresionismo e Posimpresionismo.
3ª SEMANA. TEMA 3: Laberinto de movementos no tránsito de século. A Sezession Vienesa	3ª SEMANA. SUBTEMAS 3: O inicio dos movementos anti-arte O Taller Vienés: a obra de arte total Gustav Klimt, Emilie Flöge e os Movementos da Reforma Mariano Fortuny i Madrazo
4ª SEMANA. VIAXE A ARCO. Con motivo da viaxe a ARCO a Facultade pon un servizo de autobuses gratuito para o alumnado. Para o máximo aproveitamento da viaxe, dende a asignatura ARTE E MODERNIDADE propoñemos un exercicio relacionado coa visita a exposicións temporais que coinciden co desenvolvemento da Feira. A estruturación do exercicio dependerá da oferta expositiva e detallarase con precisión a cada grupo na clase anterior.	4ª SEMANA. Exercicio viaxe a ARCO (detallarse na clase da semana anterior)
5ª SEMANA TEMA 4: A idea de vangarda como futuro ideal Os Movementos fríos e as revolucións no dominio da forma: Cubismo Sonia Delaunay: arte e vida A provocación futurista.	5ª SEMANA SUBTEMA 4: O valor do primitivo O collague cubista Novas concepcións espaciais Nas marxes da modernidade: multidisciplinaridade e experimentación Novos roles de artista e provocación (lectura de textos futuristas) O valor da provocación como parte do proceso creativo (F.T. Marinetti)
6ª SEMANA TEMA 5: Os Movementos cálidos e as revolucións da cor Fauvismo: Salón de Outono de 1905 Matisse Expresionismo e precursores: Munch e Ensor Alemaña: Teóricos e centros de incidencia "El Puente": Kirchner e Nolde "El Jinete Azul": Kandinsky e Marc.	6ª SEMANA SUBTEMA 5: A importancia da cor no Fauvismo Matisse: pintar coas tesoiras A subxectividade Expresionista Kandinsky: teoría e práctica O nacemento da abstracción.
7ª SEMANA. TEMA 6: Vangardas rusas e utopía Constructivismo e Rayonismo Arte e vida na Rusia revolucionaria: Rodchenko, Popova e Estepanova Diaghilev e os Ballets Rusos (1909-1929)	7ª SEMANA SUBTEMA 6: Malevich e o Realismo pictórico Tatlin: o artista como constructor Deseño gráfico, arte da propaganda e vida cotiá Camiño da indiferenciación sexual: Popova e Estepanova A fotografía como arte.
8ª SEMANA SAÍDA DE ESTUDOS. Visita dunha exposición temporal por determinar. O contexto dunha Facultade de BBAA, atenta ao que artisticamente sucede ao seu arredor, obríganos a manter unha programación flexible para non desaproveitar o marco de reflexión e análise que proporciona a visita de exposicións fundamenais durante o período académico.	8ª SEMANA EVALUACIÓN E OBXECTIVOS. A saída de estudos ten un carácter obligatorio, rexistrándose mediante un listado de firmas a asistencia dos alumnos. Asimesmo, o profesor valorará a necesidade de realizar un exercicio relacionado coa visita ou a impartición dunha clase específica para profundizar nos contidos da mesma. Todos os detalles relacionados aclararanse na clase da semana anterior.
9ª SEMANA TEMAS 7 e 8: Utopía e Racionalismo estético: Holanda e Neoplasticismo Piet Mondrian e Theo van Doesburg Arquitectura e deseño como expresión do racionalismo Bauhaus: utopía funcional e transformación social O legado pedagóxico da Escola.	9ª SEMANA SUBTEMAS 7 e 8: A arte total de "De Stijl" Abstracción radical: Mondrian e Doesbrug Os interiores abstractos: a confluencia da arte e a arquitectura Bauhaus: a fusión da arte e a artesanía Johannes Itten: utopía e practicidad O profesorado da Bauhaus Deseño Bauhaus Oskar Schlemmer: O Ballet Triádico Memoria e esquecemento: as mulleres na Bauhaus.
10ª SEMANA TEMAS 9 e 10: Dada e os porqués da súa importancia Os centros do Dadaísmo internacional: Suíza, Alemaña e Nueva York Marcel Duchamp e a súa inagotable estela Surrealismo: del automatismo al onirismo O surrealismo en Galicia O retorno á orde artístico de entreguerras (1919-1930)	10ª SEMANA SUBTEMAS 9 e 10: O Cabaret Voltaire Tristan Tzara e o azar Hans Arp e a pintura Dada Arte e política: John Heartfield e a fotomontaxe Un caso especial: Hannah Höch O artista como mecánico: Raoul Hausmann Duchamp: a arte e o seu contexto Dadaí Mulleres artistas: Meret Oppenheim, Leonora Carrington, Dorothea Tanning, Lee Miller, Dora Maar, Claude Cahun Surrealismo e moda.

11ª SEMANA TEMA 11: O traslado da capitalidade artística de París a Nueva York Expresionismo Abstracto Americano Art of this Century: Peggy Guggenheim A linguaxe da abstracción en Europa O caso español: El Paso e Dau al Set.	11ª SEMANA SUBTEMA 11: Contexto social, político e cultural da arte "made in América" Clement Greenberg e a pintura xenuína Arte e fama: Jack "The Dripper" Análise de individualidades O Informalismo europeo: Michael Tapié Dubuffet e a Art Brut O caso italiano: Lucio Fontana A abstracción en España no seu contexto: análise dos seus principais representantes.
12ª SEMANA TEMA 12: Transformacións no tránsito dos anos 50/60 A nova conciencia cultural Pop Art: unha arte para a "mid cult" Os modelos británicos e norteamericanos O caso español: Equipo Crónica e Eduardo Arroyo Arte Cinético e Op Art.	12ª SEMANA SUBTEMA 12: A bonanza do sistema capitalista: The American way of Life (contexto socio-cultural) O auxe da hiperrealidad televisiva Principales novidades estilísticas do Pop Art Artistas de transición: Robert Rauschenberg e Jasper Johns Andy Warhol e a Factory A plenitude do Pop: Lichtenstein, Wesselman, Rosenquist, Ruscha, Segal Pops periféricos.
13ª SEMANA TEMA 13: As reconsideracións do obxecto e os sistemas de acumulación: Cesar, Arman, Tinguely Yves Klein: O Novo Realismo Francés Piero Manzoni: O nacemento da ironía posmoderna.	13ª SEMANA SUBTEMA 13: Pierre Restany e o manifesto do Novo Realismo Francés O desperdicio: compromiso e utopía Experimentos Neo-dadaístas: a recuperación do legado de Duchamp Klein e a sensibilidade pictórica inmaterial A reinención da pintura: antropometrías, disparos, rasgaduras...
14ª SEMANA TEMA 14: A Arte Povera A Arte Conceptual: antecedentes O Conceptual Lingüístico Conceptualismos hoxe.	14ª SEMANA SUBTEMA 14: Arte Povera: Contexto socio-político Germano Celan: "Arte Povera e im Spazio": Modelos expositivos que marcan tendencia Análise das principais individualidades Povera: Anselmo, Kounellis, Merz, Penone, Pistoletto... O rastro Povera na arte contemporánea Conceptualismos fundamentais e periféricos.
15ª SEMANA TEMAS 15 e 16: Abstracción Post-pictórica "Menos é máis": Arte Mínimal e as estruturas primarias da arte Os modelos: Carl Andre, Dan Flavin, Donald Judd, Sol LeWitt, Robert Ryman Accionismo Vienés Body Art Land Art.	15ª SEMANA SUBTEMAS 15 E 16: O rexurdimento de Clement Greenberg Outros Minimalismos nos 90 A paisaxe como soporte artístico Robert Smithson e os "no-lugares" Outros modelos corporales-performativos Feminismo e Body Art O internacionalismo de Fluxus Joseph Beuys: "cada home un artista".

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Presentacións/exposicións	5	10	15
Sesión maxistral	5	10	15
Saídas de estudo/prácticas de campo	24	48	72
Probas de resposta curta	48	0	48

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Presentacións/exposicións	Fomentar a capacidade do alumno para expresarse en público articulando un discurso coherente e con contidos
Sesión maxistral	Desenvolvemento teórico dos contidos da materia
Saídas de estudo/prácticas de campo	Visita a exposicións como complemento das clases

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Presentacións/exposicións	HORARIO DE TITORÍAS: Xoves de 11 a 14 horas e de 16 a 19 horas *Ademais dos horarios de titorías os alumnos poden aproveitar as horas das clases prácticas para expoñerlle as súas dúbidas ao profesor.
Sesión maxistral	HORARIO DE TITORÍAS: Xoves de 11 a 14 horas e de 16 a 19 horas *Ademais dos horarios de titorías os alumnos poden aproveitar as horas das clases prácticas para expoñerlle as súas dúbidas ao profesor.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Presentacións/exposicións	Presentación e exposición oral dos exercicios que se propoñan no trancurso das clases	10
Sesión maxistral	Valoración da asistencia á clase	10

Saídas de estudo/prácticas de campo	Valoración da asistencia ás saídas de estudo que se propoñan	10
Probas de resposta curta	Realización dunha proba final ao remate do cuadrimestre	70

Outros comentarios sobre a Avaliación

é unha asignatura compartida entre dúas profesoras: Susana Cendán (90%) e Almudena Fernández Fariña (10%)

A asistencia às clases teóricas é un requisito imprescindible para a correcta aprehensión dos contidos do programa. Prégase puntualidade.

As horas de traballo autónomo do alumnoA **avaliación** da asignatura **Arte e Modernidade** conxuga, en definitiva, as dúas opcións que se detallan a continuación:

Terase en conta a **puntualidade** das entregas dos exercicios nas datas concretas. A falta de puntualidade nas entregas valorarase negativamente.

2. Unha **avaliación final** formalizada nunha **proba de exame** de carácter sumatorio ao final do cuadrimestre, e cuxo valor supón un **70% do total da asignatura**. A aplicación da presente proba permítelle ao profesor analizar resultados e obter valoracións concretas do aprehendido polo alumno ao longo do cuadrimestre.

. A alusión ao contexto, referentes e aportacións da peza/linguaxe ou artista proposto. Analizar unha imaxe non significa describir literalmente o que aparece en pantalla, senón proporcionar análises críticos en función do estudado.

. Apreciarase a boa redacción, a correcta denominación de estilos e artistas, así como a precisión ortográfica.

3. **Convocatoria extraordinaria (xullo)**. A convocatoria de xullo consistirá "exclusivamente" na realización dunha proba teórica similar á realizada en primeira convocatoria.

Convocatoria de xuño GRUPOS P1, P2 e P3 de 10 a 12 horas **GRUPOS P3 e P4 de 16 a 18 horas**
Convocatoria de xullo Lugar: Salón de Actos

: O uso de

Bibliografía. Fontes de información

ARGAN, G.C., **El arte moderno (1771-1979)**, Fernando Torres,
 ASHTON, D., **La escuela de Nueva York**, Cátedra,
 BOZAL, V., (ed), **Historia de las ideas estéticas y de las teorías artísticas contemporáneas, Vol I y II**, La Balsa de la Medusa,
 BÜRGER, P., **Teoría de la vanguardia**, Paidós,
 CAWS, M.A., **Surrealismo**, Phaidon,
 CIRLOT, L., (ed), **Primeras vanguardias artísticas. Textos y documentos**, Parsifal Ediciones,
 CHRISTOV-BAKARGIEV, C., **Arte Póvera**, Phaidon,
 FAHR-BECKER, G., **El modernismo**, Könemann,
 FOUCAULT, M., **Esto no es una pipa. Ensayo sobre Magritte**, Anagrama,
 GOLDBERG, M., **Performance Art. Desde el futurismo hasta el presente**, Destino,
 GUASCH, A.M., **El arte del siglo XX en sus exposiciones (1945-1995)**, Ed del Serbal,
 GUASCH, A.M., **El arte último del siglo XX. Del posminimalismo a lo multicultural**, Alianza Forma,
 HONOUR, H., **El Romanticismo**, Alianza Ed,
 JONES, A.; WARR, T., **El cuerpo del artista**, Ed Phaidon,
 KASTNER, J.; WALLIS, B., **Land and environmental art**, Phaidon,
 KRAUSS, R., **La originalidad de la vanguardia y otros mitos modernos**, Alianza Forma,
 LIPPARD, L., **El Pop Art**, Destino,
 LIPPARD, L., **Seis años de desmaterialización del objeto artístico (1996-1972)**, Akal,
 LYOTARD, J.F., **La condición posmoderna**, Cátedra,
 MARCHAN FIZ, S., **Las vanguardias históricas y sus sombras. Summa Artis, Vol. XXXIX**, Espasa-Calpe,
 MARCHAN FIZ, S., **Del arte objetual al arte del concepto (1960-1974) Epílogo sobre la sensibilidad posmoderna**, Akal,
 MICHELI, M. DE, **Las vanguardias artísticas del siglo XX**, Alianza Ed,
 NOCHLIN, L., **El Realismo**, Alianza Ed,
 OSBORNE, P., **Arte conceptual**, Phaidon,
 POOL, P., **El Impresionismo**, Destino,

RAQUEJO GRADO, T.,, Land Art , Nerea,
REWALD, J.,, El Postimpresionismo. De Vang Gogh a Gauguin , Alianza Ed,
RAMIREZ, J.A., (ed), Historia del Arte, Vol. IV e V , Alianza Ed,
RAIREZ, J.A., El arte de las vanguardias , Anaya,
SUBIRATS, E.,, El final de las vanguardias , Antrophos,
SUREDA, J.; GUASCH, A.M.,, La trama de lo moderno , Akal,
VVAA, Escritos de arte de vanguardia (1900-1945) , Turner,
VVAA, Arte desde 1900. Modernidad Antimodernidad Posmodernidad , Akal,
VVAA, La modernidad a debate. El arte desde 1940 , Akal,
VVAA, Primitivismo, Cubismo y Abstracción. Los primeros años del siglo XX , Akal,
VVAA, Realismo, Racionalismo y Surrealismo. El arte de entreguerras (1914-1945) , Akal,

BIBLIOGRAFÍA XERAL

Somos conscientes de que o listado de propostas que se recomenda na BIBLIOGRAFÍA XERAL podería ser moito máis extenso. Tratamos de ser realistas e facer unha selección que poida ser abarcada polo alumno dentro do cuadrimestre e das horas asinadas á materia. Non obstante, non nos parece mal dotar ao alumno dun fondo bibliográfico a maiores que, aínda que non sexa utilizado no curso preceptivo, poida serlle de utilidade no futuro.

Tony Cragg >< Franz Xaver Messerschmidt Madrid, Outubro-Enero 2009.

CATÁLOGO. *Piet Mondrian*, Fundación Juan March, Madrid, 1982.

CATÁLOGO. *Robert y Sonia Delaunay (1905 - 1941)* Museo Thyssen Bornemisza, Madrid, Octubre 2002-Enero 2003.

CATÁLOGO. *Matisse: 1917 - 1941*, Museo Thyssen Bornemisza, Junio-Septiembre 2009.

CATÁLOGO. *La Bauhaus de fiesta (1919-1933)* Fundación La Caixa, Barcelona, 2005.

CATÁLOGO. *Oskar Schlemmer*, MNCARS, Madrid, 1996.

CATÁLOGO. *Arte de vanguardia rusa (1900-1935)* Auditorio de Galicia, Santiago de Compostela, 1992.

CATÁLOGO. *Vanguardia Rusa (1910-1930)* Museo y Colección Ludwig, Fundación Juan March, Madrid, 1985.

CATÁLOGO. *Vanguardias Rusas*, Museo Thyssen Bornemisza, Madrid, Febrero-Mayo 2006.

CATÁLOGO. *Rodchenko & Popova. , Tate Publishing, Febrero-Mayo 2009.*

CATÁLOGO. *Malevitch*. Colección del Museo Estatal Ruso, San Petersburgo, Fundación Juan March, Madrid, 1993.

CATÁLOGO. *Dadá y Constructivismo*, MNCARS, Madrid, 1989.

CATÁLOGO. *Dada*. Centro de Arte Georges Pompidou, París, Mayo-Septiembre 2006.

CATÁLOGO. *The Art of Lee Miller*, Victoria and Albert Museum, Londres, Septiembre 2007-Enero 2008.

CATÁLOGO. *Claude Cahun*. Instituto Valenciano de Arte Moderno, Valencia, Noviembre 2001 - Enero 2002.

CATÁLOGO. *Maruja Mallo*, CGAC, Xunta de Galicia, Santiago de Compostela, 1993.

CATÁLOGO. *Frida Khalo*. Fundación Caixa Galicia, A Coruña, Octubre 2005 - Enero 2006.

CATÁLOGO. *Miró: Tierra*, Museo Thyssen Bornemisza, Madrid, Junio - Septiembre 2008.

CATÁLOGO. *Tapar para ver o El Ojo Vago*, Sala Rekalde, Bilbao, Marzo-Mayo 2011.

CATÁLOGO. *Les Réalismes (1919-1939)* Centro Georges Pompidou, París, 1980.

CATÁLOGO. *Mimesis. Realismos Modernos (1918-1945)* Museo Thyssen-Bornemisza, Madrid, Octubre 2005 - Enero 2006.

CATÁLOGO. *Modigliani y su tiempo*, Museo Thyssen Bornemisza, Madrid, Febrero-Mayo 2008.

CATÁLOGO. *Tamara de Lempicka*, Fundación Caixa Galicia, Casa das Artes, Vigo, Abril-Julio 2007.

CATÁLOGO. *Arte Abstracto Español*, Fundación Juan March, Madrid, 1983.

CATÁLOGO. *La Escuela de Nueva York*, MNCARS, Madrid, 1992.

CATÁLOGO. *Arnulf Rainer*, Centro Galego de Arte Contemporánea, Santiago de Compostela, 1996.

CATÁLOGO. *El Arte Pop*, MNCARS, Madrid, 1992.

CATÁLOGO. *El Pop español: Los años 60. El tiempo encontrado*, Museo de Arte Contemporáneo Esteban Vicente, Segovia, 2004

CATÁLOGO. *Andy Warhol: cine, vídeo y tv*, Fundación Antoni Tàpies, Barcelona, 2001.

CATÁLOGO. *Andy Warhol (1960-1986)* Fundación Joan Miró, Barcelona, CATÁLOGO. *Body and the East: from the 1960 to the present*, MOMA, N.Y., Julio-Septiembre 1998.

CATÁLOGO. *Joseph Beuys*, MNCARS, Madrid, Marzo-Junio, 1996.

CATÁLOGO. *Fluxus y Fluxfilms: 1962-2002*, MNCARS, Madrid, 2002 (Ciclo de Vídeo)

CATÁLOGO. *SKIN + BONES. Parallel Practices in Fashion and Architecture*, Embankment Galleries at Somerset House, Londres, Abril-Agosto, 2008.

CATÁLOGO. *Second Lives. Remixing the Ordinary*, Museum of Arts and Design, Nueva York, Septiembre 2008–Febrero 2009.

ALBERTH, SUSAN L., *Leonora Carrington. Surrealismo, alquimia y arte*, Ed Turner, Madrid, 2004.

BOCCIONI, U., *Estética y arte futuristas*, Ed El Acantilado, 2004.

BRANDSTÄTTER, C., *Klimt y la moda*, Ed Assouline, Madrid, 2004.

BRETON, A., *Manifiestos del surrealismo*, Ed Visor, Madrid, 2002.

CABANNE, P., *Conversaciones con Marcel Duchamp*, Ed Anagrama, Barcelona, 1984.

CARRINGTON, L., *Memorias de abajo*, Ediciones Siruela, Madrid, 2001.

CEZANNE, P., *Correspondencia*, Ed Visor, Madrid, 1991.

CISERI, I., *El Romanticismo (1780-1860) Nace una nueva sensibilidad*, Ed Electa, Barcelona, 2004.

DALÍ, S., *Diario de un genio*, Tusquets Editores, Barcelona, 1996.

FERRANT, A., *Todo se sigue pareciendo a algo. Escritos críticos y testimonios*, Ed Visor, Madrid, 1997.

FREUD, S., *Psicoanálisis del arte*, Alianza Ed, Madrid, 2001.

GIL, A., *Peggy Guggenheim. Confesiones de una adicta al arte*, Plaza y Janes, Barcelona, 2002.

HOCHMAN, E., *La Bauhaus: Crisol de la Modernidad*, Ed Paidós, Barcelona, 2002.

KANDINSKY, W., *De lo espiritual en el arte*, Ed Paidós, Barcelona, 1996.

LORD, J., *Retrato de Giacometti*, La Balsa de la Medusa, Madrid, 2002.

MATISSE, H., *Sobre arte*, Barral Editores, Barcelona, 1978.

NICOLÁS, M. del Mar, *Mariano Fortuny y Madrazo. Entre la modernidad y la tradición*, Ed Fundación Universitaria Española, Madrid, 2001.

PENROSE, R., *Picasso, su vida y su obra*, Arcos Vergara, Barcelona, 1981.

PONIATOWSKA, E., *Leonora*, Ed Seix Barral, Barcelona, 2011.

RAMIREZ, J.A., *Arte y Arquitectura en la época del capitalismo triunfante*, Ed Visor, Madrid, 1992.

RAMIREZ, J.A., *Duchamp. El amor y la muerte, incluso*, Ed Siruela, Madrid, 1993.

SÁNCHEZ CASTILLO, F., *Extranjeros*, Ed Artesobrepapel 9, Madrid, 2006.

SEMIN, D., *L'art Povera*, Centre Georges Pompidou, Paris, 1992.

TOMKINS, C., *Duchamp*, Ed Anagrama, Barcelona, 2006.

VAN GOGH, *Cartas a Theo*, Ed Labor, Barcelona, 1992.

WARHOL, A., *Mi filosofía de A a B y de B a A*, Tusquets Editores, Barcelona, 1993.

3. Documentación na web

Detallamos a continuación unha selección de **portais de artistas e institucións** relacionadas cos contidos da asignatura así como outros de uso frecuente que poden ser de utilidade:

ARTISTAS

<http://www.xoananleo.com/>

<http://www.banksy.co.uk/>

<http://www.barbarakruger.com/>

<http://www.chalayan.com/>

<http://www.chemamadoz.com/>

<http://www.christojeanneclaude.net/>

<http://www.cindysherman.com/>

<http://www.criticalgarden.com/>

<http://www.danielburen.com/>

<http://www.davidelfin.com/>

<http://www.erwinwurn.at/>

<http://www.gelitin.net/>

<http://www.greenguerrilla.org/>

<http://www.guerrillagardening.org/>

<http://www.guerrillagirls.com/>

<http://www.hayonstudio.com/>

<http://www.jeffkoons.com/>

<http://www.jennyholzer.com/>

<http://www.jeanpaulgaultier.com/>

<http://www.joanbrossa.org/>

<http://www.jorgebarbi.com/>

<http://www.komarandmelamid.org/>

<http://www.kozyndan.com/>

<http://www.kristofkintera.com/>

<http://www.littleartist.co.uk/>

<http://www.lynnaldrich.com/>

<http://www.markryden.com/>

<http://www.marinafilm.con/>

<http://www.maisonmartinmargiela.com/>

<http://www.mauriziocattelan.altervista.org/>

<http://www.nonobandera.com/>

<http://www.paulvillinski.com/>

<http://www.pietheineek.nl/>

<http://www.sophiecalle.net/>

<http://www.rijkeboer.com/>

<http://www.robbyrhodes.com/>

<http://www.soyeoncho.com/>

<http://www.starck.com/>

<http://www.stuarthaygarth.com/>

<http://www.Subodhgupta.com/>

<http://www.takashimurakami.com/>

<http://www.ursfischer.com/>

<http://www.viktor-rolf.com/>

<http://www.yinkashonibaremba.com/>

<http://www.withgilbertandgeorge.com/>

<http://www.zilla.ch/>

INSTITUCIÓN

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Antropoloxía: Antropoloxía da arte/P01G010V01101

Historia: Historia da arte/P01G010V01202

Arte e contemporaneidade/P01G010V01601

Filosofía da arte/P01G010V01501

Arte e espazo social/P01G010V01901

Artes afíns/P01G010V01801

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Antropoloxía: Antropoloxía da arte/P01G010V01101

Historia: Historia da arte/P01G010V01202

Arte e contemporaneidade/P01G010V01601

Filosofía da arte/P01G010V01501

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Historia: Historia da arte/P01G010V01202

Outros comentarios

A asignatura Arte e Modernidade é un dos pilares sobre os que se vertebra a ensinanza de Historia da Arte no actual plan de estudos de grao da Facultade de BBAA de Pontevedra. A asignatura estrutúrase nunha secuencia de quince bloques semanais para impartir nun cuadrimestre.

A especificidade do plan de estudos da Facultade conduciunos a realizar un proceso selectivo de temáticas que responde máis ben a unha idea de praxis -no ámbito cotián dos nosos alumnos- que a unha idea teórica de recondución a través dunha Historia da Arte desvinculada da máxima complementariedade e interdisciplinaria que caracteriza aos estudos de BBAA.

Iniciamos así un percorrido que comeza no século XIX, dentense esporádicamente nas linguaxes do tránsito ao novo século e de maneira intensiva na Modernidade, nas vangardas históricas do século XX, sen dubida o punto forte do programa.

Sobrevolaremos someramente o período artístico de entreguerras e concluiremos nas segundas vangardas dos anos 60, fundamentais para pechar un círculo no que se desmontan os patróns que rexiron a arte occidental durante séculos.

Sen dúbida cada unha destas temáticas requiriría un cuadrimestre completo, sen embargo debemos adaptarnos ás circunstancias e establecer unhas prioridades que levan aparelladas a omisión de determinados artistas e movementos.

Non obstante albergamos a convicción de que a riqueza dos diálogos e matices que se ofrecen, profundizando nos avances e reveses dos períodos a tratar, compensen aquelas partes da historia que quedan en elipsis.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Debuxo				
Materia	Debuxo			
Código	P01G010V01402			
Titulación	Grao en Belas Artes			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua de impartición				
Departamento	Debuxo			
Coordinador/a	Rúa Rodríguez, José Ramón			
Profesorado	Pajares Vales, María Teresa Rúa Rodríguez, José Ramón			
Correo-e	jrúa@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia forma parte da de "Produción Artística", polo que conforma o núcleo central do estudo e da aprendizaxe das diferentes disciplinas artísticas. Desenvolve os sistemas de categorías, de experiencias e de linguaxes propias no ámbito artístico do debuxo.			

Competencias de titulación

Código	
A6	Coñecemento do vocabulario, códigos, e dos conceptos inherentes ao ámbito artístico. Coñecer a linguaxe da arte
A7	Coñecemento do vocabulario e dos conceptos inherentes a cada técnica artística particular. Coñecer a linguaxe creativa específica
A9	Coñecemento de métodos de produción e técnicas artísticas. Analizar os procesos de creación artística
A12	Coñecemento dos materiais e dos seus procesos derivados de creación e/ou produción. Coñecer os materiais, procedementos e técnicas que se asocian a cada linguaxe artística
A14	Coñecemento dos instrumentos e métodos de experimentación en arte. Aprendizaxe das metodoloxías creativas asociadas a cada linguaxe artística
A20	Capacidade de interpretar creativa e imaxinativamente problemas artísticos. Desenvolver os procesos creativos asociados á resolución de problemas artísticos
A21	Capacidade de comprender e valorar discursos artísticos en relación coa propia obra. Establecer medios para comparar e relacionar a obra artística persoal co contexto creativo.
A22	Capacidade de producir e relacionar ideas dentro do proceso creativo
A25	Capacidade de (auto)reflexión analítica e (auto)crítica no traballo artístico.
A31	Capacidade para xerar e xestionar a produción artística. Saber establecer a planificación necesaria nos procesos de creación artística.
A32	Capacidade de aplicar profesionalmente tecnoloxías específicas. Utilizar as ferramentas apropiadas para as linguaxes artísticas propias
A42	Habilidades para a creación artística e capacidade de construír obras de arte. Adquirir as destrezas propias da práctica artística
A43	Habilidade para establecer sistemas de produción. Desenvolver estratexias aplicadas ao exercicio sistemático da práctica artística
B1	Capacidade de xestión da información.
B2	Capacidade de comunicación. Capacidade para expoñer oralmente e por escrito con claridade problemas complexos e proxectos dentro do seu campo de estudo

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Coñecementos dos procedementos, materiais e útiles propios da práctica do debuxo.	A12 A14	
Coñecementos de métodos de produción do debuxo.	A9 A12	
Coñecemento do vocabulario e do código do debuxo.	A6 A7	
Coñecemento sobre a observación e modos de retención e almacenamento das imaxes.	A7 A9	B2
Coñecemento analítico e sintético da figura humana a través do debuxo.	A7	
Capacidade para o manexo de útiles e materiais do debuxo.	A31 A32	
Capacidade para a representación a través do debuxo.	A31 A32	B2

Capacidade para entender o debuxo como instrumento de observación e análise visual.	A6	B1 B2
Capacidade para entender o debuxo como instrumento para a creación, análise, desenvolvemento e transmisión de ideas.	A6 A7 A9 A14 A22	
Capacidade para o desenvolvemento e traballo coa observación.	A20 A22	B1 B2
Capacidade para xerar e transformar unha imaxe empregando técnicas de debuxo.	A31 A32	
Capacidade para xerarse ámbitos de referencia para a propia creación.	A21 A22 A25	
Habilidade para debuxar con diferentes técnicas.	A42 A43	
Habilidade para xerar sistemas de produción do debuxo.	A42 A43	
Habilidade para a representación a través do debuxo.	A42 A43	B2
Habilidade para a análise visual da figura humana e a súa contorna.	A42	B2

Contidos

Tema		
1. Natureza formal e material do debuxo.	Procedementos, materiais e útiles de debuxo. Aplicación ao proceso creativo. Desenvolvemento do vocabulario do debuxo e das diferentes formas da disciplina.	
2. O debuxo como pensamento sensible.	Percepción e análise visual. O trazo e a pegada no debuxo. O debuxo mental, emocional e sensible.	
3. Representación e creación desde o debuxo.	A figura humana no seu medio e no debuxo.	

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	10	0	10
Traballos de aula	56	0	56
Saídas de estudo/prácticas de campo	0	28	28
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	0	56	56

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Clase de presentación de exercicios, traballos ou proxectos. Clases de contido teórico. O estudante, de maneira individual ou en grupo, presenta o resultado do seu traballo, proxecto, etc, ante o profesor e un grupo de estudantes. Coñecer os métodos de produción do debuxo e o seu vocabulario. Comprender o debuxo como forma artística de creación, análise, desenvolvemento e transmisión de ideas.
Traballos de aula	Os estudantes traballan individualmente ou en grupo baixo supervisión do profesor. Coñecer os procedementos, materiais e útiles propios da práctica do debuxo. Fomentar o coñecemento analítico e sintético desde a observación e retención de imaxes. Analizar imaxes de forma visual, transformándoas e xerando novas producións artísticas desde o debuxo. Estudar, analizar e sintetizar a figura humana e o seu medio.
Saídas de estudo/prácticas de campo	Actividade autónoma do alumno.
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver de forma autónoma a análise e resolución dos problemas e/ou exercicios.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
--------------	------------

Traballos de aula O profesor atende individual e colectivamente os alumnos/as no seu traballo. Persegue orientar e dar pautas necesarias a cada un durante o desenvolvemento da práctica creativa. Tamén pretende orientar sobre a práctica e os conceptos da imaxe nos nosos días e sobre o acceso a procesos creativos.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Traballos de aula	Ejecución de dibujo de modelo fijo, apuntes del natural y dibujo de imaginación. (Asistencia, cumplimiento de plazos, exactitud, rapidez, plástica del trazo, composición y creatividad de la solución)	60
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados.	40

Outros comentarios sobre a Avaliación

A avaliación será continua. a nota final resultará da media das notas parciais do curso. Estableceranse uns requisitos mínimos para poder aprobar. Non se realizará *ningun exame ao final do curso.

Realizaranse tres avaliacións parciais ao final de cada mes que consistirá nun exame teórico e a avaliación dos traballos realizados en clase e autónomos durante ese mes.

A asistencia ás clases é obrigatoria. A *inasistencia a mais de 4 sesións , ou mais de 4 atrasos nos traballos autónomos, resultarán no suspenso da materia. En calquera caso os traballos nas clases ás que se falte, ou asignados como traballo autónomo, deben ser recuperados a mais tardar antes da seguintes avaliación ou cando o profesor establézao *especificamente atendendo ao tipo e complexidade de traballo a recuperar.

O exame da convocatoria de Xullo consistirá nunha proba global e realizarase o día 8 de xullo ás 10. Requirirase a presentación de todos os traballos de clase e autónomos asignados durante o curso. Os que non asistisen a mais do 50% do curso deberán realizar un exame adicional.

C
A

Bibliografía. Fontes de información

Bordes, Juan, **Historia de las teorías de la figura humana**, Catedra,
 Bouleau, Charles, **Tramas, la geometría secreta de los pintores**, Akal Oriente,
 Cívardi, Giovanni, **El desnudo masculino**, El Drac,
 Cívardi, Giovanni, **El desnudo femenino**, El Drac,
 Clark, Kenneth, **El desnudo. Un estudio de la forma ideal.**, Alianza Forma,
 D'Amelio, Joseph, **Perspective Drawing Handbook (PDF)**, Dover Pub. Inc.,
 Díaz Padilla, Ramón, **El dibujo del natural en la época de la postacademia, colección Bellas Artes**, Edic. Akal,
 Hogarth, Burne, **El dibujo de la figura humana a su alcance**, Benedkt Taschen corp,
 Loomis, Andrew, **El dibujo de la cabeza en todo su valor (PDF)**, Lib. Hachette S.A.,
 Loomis, Andrew, **Ilustración creadora (PDF)**, Lib. hachette S.A.,
 Loomis, Andrew, **Dibujo de cabeza y manos (PDF)**, Lib. Hachette,
 Lucie-Smith, Edward, **El arte del desnudo**, Ediciones Polígrafa,
 Pérez Sanchez, Alfonso, **Historia del dibujo en España. De la Edad Media a Goya**, Cátedra,
 Vilppu, **The Vilppu Drawing Manual (PDF)**, Vilppu Studio Press,

D
E

Recomendacións

V
A
L
I
A
C
I
Ó
N
:
P
R
O
B
A
D
E
A

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Imaxe en movemento				
Materia	Imaxe en movemento			
Código	P01G010V01403			
Titulación	Grao en Belas Artes			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua de impartición				
Departamento	Debuxo Pintura			
Coordinador/a	Dopico Aneiros, María Dolores			
Profesorado	Dopico Aneiros, María Dolores García González, Silvia			
Correo-e	lolado@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Iniciación á linguaxe audiovisual a través da análise da imaxe en movemento desde a fotografía e os primeiros experimentos de animación precinematográfica ata o cine na súa vertente máis experimental da man das vangardas ata a experimentación actual.			

Competencias de titulación

Código	
A1	Comprensión crítica da historia, teoría e discurso actual da arte. Comprender de xeito crítico a historia, teoría e discurso actual da arte. Asimilación analítica dos conceptos nos que se sustenta a arte
A5	Coñecemento da teoría e do discurso actual da arte, así como o pensamento actual dos artistas a través das súas obras e textos. Actualizar constantemente o coñecemento directo da arte a través dos seus propios creadores
A6	Coñecemento do vocabulario, códigos, e dos conceptos inherentes ao ámbito artístico. Coñecer a linguaxe da arte
A7	Coñecemento do vocabulario e dos conceptos inherentes a cada técnica artística particular. Coñecer a linguaxe creativa específica
A9	Coñecemento de métodos de produción e técnicas artísticas. Analizar os procesos de creación artística
A12	Coñecemento dos materiais e dos seus procesos derivados de creación e/ou produción. Coñecer os materiais, procedementos e técnicas que se asocian a cada linguaxe artística
A31	Capacidade para xerar e xestionar a produción artística. Saber establecer a planificación necesaria nos procesos de creación artística.
A32	Capacidade de aplicar profesionalmente tecnoloxías específicas. Utilizar as ferramentas apropiadas para as linguaxes artísticas propias
A42	Habilidades para a creación artística e capacidade de construír obras de arte. Adquirir as destrezas propias da práctica artística
A43	Habilidade para establecer sistemas de produción. Desenvolver estratexias aplicadas ao exercicio sistemático da práctica artística
B1	Capacidade de xestión da información.
B2	Capacidade de comunicación. Capacidade para expoñer oralmente e por escrito con claridade problemas complexos e proxectos dentro do seu campo de estudo

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Coñecementos históricos básicos da imaxe en movemento desde unha perspectiva artística.	A1	
	A5	
Coñecementos básicos da linguaxe audiovisual.	A6	
	A7	
Coñecementos básicos de modelos narrativos actuais no audiovisual.	A6	
	A7	
Coñecementos básicos de ferramentas informáticas aplicadas ao audiovisual.	A9	
Coñecementos básicos de procesos, dispositivos e sistemas de xeración, procesamento e edición de imaxe.	A9	
	A12	
Capacidade para a análise crítica da imaxe audiovisual como creación artística.	A1	B1 B2
Capacidade para o manexo básico da linguaxe audiovisual.	A31	
	A32	
Capacidade para a comprensión e a análise crítica de obras audiovisuais actuais.	A1	B1 B2

Capacidade para establecer procesos de creación de imaxe en movemento.	A31	
	A32	
Habilidade para manexar dispositivos básicos de xeración, procesamento e edición de imaxe.	A42	
	A43	
Habilidade para o uso de ferramentas informáticas aplicadas ao audiovisual.	A42	
	A43	
Habilidade para aplicar os recursos da imaxe en movemento á creación artística.	A42	
	A43	
Habilidades para analizar criticamente obras de arte audiovisuais.	A1	B1 B2

Contidos

Tema	
O dispositivo fotográfico e a captación do instante.	Primeiras experiencias precinematográficas.
Aproximación á linguaxe audiovisual	Modelos fílmicos e modos de representación.
O discurso experimental	Aproximación á linguaxe audiovisual.
Bases da linguaxe	O plano, a secuencia, os encadres e os movementos de cámara.
O guión, o ritmo e a montaxe	Cine experimental/animación/videoarte/flipbooks.
A imaxe dixital	Ferramentas e sistemas de captura e xeración de imaxe.
Medios técnicos para a animación básica	Adobe Photoshop (ferramentas básicas para construír unha animación e exportala).
	Final Cut (edición videográfica e sonorización)

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Presentacións/exposicións	5	0	5
Traballos tutelados	15	30	45
Debates	5	0	5
Proxectos	20	50	70
Sesión maxistral	15	0	15
Traballos e proxectos	4	0	4
Observación sistemática	2	0	2
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	4	0	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Presentacións/exposicións	Os proxectos levados a cabo polo alumno presentaranse na clase, expoñendo con claridade as fontes de información e o desenvolvemento da investigación.
Traballos tutelados	Os traballos tutelados son aqueles necesarios para conseguir un dominio da ferramenta de traballo que será, neste caso, a aplicación informática.
Debates	Os debates que terán lugar na clase son parte esencial na participación do alumno. Tratarase de analizar a influencia do audiovisual desde as vangardas.
Proxectos	Os proxectos serán desenvolvidos polo alumno unha vez amose o dominio da ferramenta mediante os exercicios prácticos previos.
Sesión maxistral	A sesión maxistral supón unha sesión introdutoria de cada un dos apartados. Cada sesión verase complementada polas proxeccións audiovisuais.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	Os traballos tutelados requiren atención personalizada para axudar ao alumno na súa aprendizaxe da ferramenta, tendo en conta, ademais, que neste ámbito hai grandes diferenzas de nivel entre o alumnado en canto dominio técnico O proxecto require atención personalizada para conseguir que cada alumno evolucione na medida das súas posibilidades, rendendo os obxectivos de investigación propostos.
Proxectos	Os traballos tutelados requiren atención personalizada para axudar ao alumno na súa aprendizaxe da ferramenta, tendo en conta, ademais, que neste ámbito hai grandes diferenzas de nivel entre o alumnado en canto dominio técnico O proxecto require atención personalizada para conseguir que cada alumno evolucione na medida das súas posibilidades, rendendo os obxectivos de investigación propostos.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Traballos tutelados	Os traballos tutelados terán unha avaliación continuada.	60
	Os traballos tutelados serán tres e terán unha ponderación de incrementación paulatina sobre a 1º traballo tutelado .10% 2º traballo tutelado .20% 3º traballo tutelado .30% É de obrigado cumprimento ter entregado o total de traballos nas datas de entrega previstas no calendario inicial que se lles proporcionará aos alumnos.	
Proxectos	O proxecto final ten unha ponderación do 40% sobre a nota final.	40
	É de obrigado cumprimento ter entregado o total de traballos nas datas de entrega previstas no calendario inicial que se lles proporcionará aos alumnos. Este proxecto será un traballo que condense competencias, coñecemento e habilidades adquiridos durante o curso e será entregado na semana do 12 ao 16 de maio nos horarios respectivos por grupo	

Outros comentarios sobre a Avaliación

Os traballos tutelados serán tres e terán unha ponderación de incrementación paulatina sobre a nota final

1º traballo tutelado .10%

2º traballo tutelado .20%

3º traballo tutelado .30%

O proxecto final ten unha ponderación do 40% sobre a nota final

É de obrigado cumprimento ter entregado o total de traballos nas datas de entrega previstas no calendario inicial que se lles proporcionará aos alumnos.

A data de avaliación en segunda convocatoria será o 2 de xullo as 10.00

Deberase entregar todos os traballos que no curso estiveran suspensos ou non presentados. Se se teñen mais de dous exercicios suspensos ou non presentados ademais farase unha proba de edición na aula.

Bibliografía. Fontes de información

BENJAMIN, Walter, **El arte en la época de su reproductibilidad técnica**, Discursos Interrumpidos, 1982,

BURCH, Noel, **El Tragaluz del infinito**, 1991,

EINSTEIN, S.M, **La forma en el cine**, 1986,

SÁNCHEZ BIOSCA, V, **El montaje cinematográfico**, 1996,

WIGAN, MARK Imágenes, **Imágenes en secuencia**, 2008,

Juan Antonio Álvarez Reyes, **Fantasmagoría. Dibujo en movimiento**, 2006,

AAVV, **Daumen kino. The Flip Book Show**, 2005,

Faber, Liz y Walters, Helen, **Animación Ilimitada. Cortometrajes innovadores desde 1940**, 2004,

Recomendacións

Outros comentarios

O alumno tense que implicar no visionado de obras audiovisuais, xa que para conformar unha visión crítica non son suficientes as horas de visionado na clase. Actualmente, a biblioteca de Belas Artes conta co préstamo de obras audiovisuais, o que facilita o labor para o estudante.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Pintura				
Materia	Pintura			
Código	P01G010V01404			
Titulación	Grao en Belas Artes			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua de impartición				
Departamento	Pintura			
Coordinador/a	Huete Vales, Ángel			
Profesorado	Huete Vales, Ángel Perez-Jofre Santesmases, Ignacio			
Correo-e	anxel@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia trata sobre a aplicación de estratexias específicas, teóricas e prácticas dirixidas a dotar ao alumno das capacidades e coñecementos imprescindibles para unha correcta operatividade intelectual e técnica nas tarefas propias da produción pictórica. A pintura é unha actividade artística destinada a unha experiencia sensorial, intelectual e de certa complexidade, e sèrvese da ordenación e xustaposición de recursos materiais, plásticos e conceptuais en forma de marcas visuais. O territorio ampliado da pintura emprega signos visuais, xunto con outros procesos de significación que a técnica, a historia e o contexto implican no feito pictórico. O coñecemento perceptivo é inseparable da experiencia mental acumulada e dos procesos intelectivos de formación de ideas e de modelos. Proporase, por tanto, un proceso no que participen tres elementos de relación: a materia, os signos visuais básicos (plásticos e icónicos) e os sistemas a través dos cales materia e signos articulan coñecemento. Por outra banda, os elementos de significación, con independencia da presenza material de pintura, abren outra vía cara a ampliación do territorio da pintura a obras non realizadas con materia pictórica que, non obstante, maniféstanse en consonancia con esa tradición e establecen relacións de permeabilidade con outros medios. É na relación de complementariedade onde con frecuencia se polarizan sínteses de pensamento por pares de oposición retórica, ao estilo de: teoría e práctica, intelectual e técnico, distante e próximo, frío e emotivo, racional e místico, obxectivo e subxectivo, reflexivo e espontáneo, etc., desde onde se proporá abordar os aspectos relativos á natureza conceptual, formal e material da pintura así como tamén establecer a relación de diferenza que vai desde a representacionalidade como reprodución icónica (fotográfica, por exemplo) da realidade ata a obxectualidade, ben matérica, ben enunciativa (abstracción) como realidade mesma. Esta materia desenvolve a aprendizaxe teórica e práctica no propio exercicio da produción pictórica.			

Competencias de titulación	
Código	
A5	Coñecemento da teoría e do discurso actual da arte, así como o pensamento actual dos artistas a través das súas obras e textos. Actualizar constantemente o coñecemento directo da arte a través dos seus propios creadores
A6	Coñecemento do vocabulario, códigos, e dos conceptos inherentes ao ámbito artístico. Coñecer a linguaxe da arte
A7	Coñecemento do vocabulario e dos conceptos inherentes a cada técnica artística particular. Coñecer a linguaxe creativa específica
A9	Coñecemento de métodos de produción e técnicas artísticas. Analizar os procesos de creación artística
A12	Coñecemento dos materiais e dos seus procesos derivados de creación e/ou produción. Coñecer os materiais, procedementos e técnicas que se asocian a cada linguaxe artística
A14	Coñecemento dos instrumentos e métodos de experimentación en arte. Aprendizaxe das metodoloxías creativas asociadas a cada linguaxe artística
A31	Capacidade para xerar e xestionar a produción artística. Saber establecer a planificación necesaria nos procesos de creación artística.
A32	Capacidade de aplicar profesionalmente tecnoloxías específicas. Utilizar as ferramentas apropiadas para as linguaxes artísticas propias
A33	Capacidade de colaboración con outras disciplinas. Desenvolvemento de vías de relación e intercambio con outros campos de coñecemento
A42	Habilidades para a creación artística e capacidade de construír obras de arte. Adquirir as destrezas propias da práctica artística
A43	Habilidade para establecer sistemas de produción. Desenvolver estratexias aplicadas ao exercicio sistemático da práctica artística

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Coñecemento dos xéneros e tendencias do panorama actual da arte desde unha perspectiva pictórica.	A5 A6 A7
Coñecemento dos materiais e útiles propios da práctica pictórica.	A12 A14
Coñecemento dos procedementos aplicados á creación pictórica.	A9 A12
Coñecemento de métodos de produción pictórica.	A9 A12
Coñecemento do vocabulario e do código pictóricos.	A6 A7
Capacidade para entender a pintura no conxunto das artes.	A5 A6 A7
Capacidade para o manexo básico de útiles e materiais pictóricos.	A31 A32
Capacidade para xerar e xestionar de xeito básico unha imaxe pictórica.	A31 A32
Capacidade básica para integrar distintas disciplinas na produción de imaxes.	A31 A33
Habilidade para construír unha pintura nas súas diferentes técnicas nun nivel básico.	A42 A43
Habilidade para xerar sistemas de produción pictórica nun nivel básico.	A42 A43
Habilidade básica para integrar diferentes disciplinas na produción de imaxes.	A42 A43
Habilidade para a utilización de materiais non pictóricos na produción de imaxes.	A42 A43

Contidos

Tema	
- Natureza conceptual, formal e material da pintura. Breve consideración de antecedentes referidos a movementos históricos de ruptura convertidos en referentes paradigmáticos, por exemplo: romanticismo, realismo, expresionismo, cubismo, abstracción, surrealismo, etc.	-Comprobación da relación entre conceptualidade e formalidade na obra de artistas tamén de referencia, como Malevich ou Magritte. Consideración de outras disciplinas: arquitectura, deseño, música, etc.
- Desenvolvemento do vocabulario pictórico e o sistema de categorías asociadas á abstracción e a fotografía así como a outras disciplinas pictóricas.	-Manexo de fontes documentais da imaxe. O coñecemento a través de imaxes producidas por outros (coñecemento vicario), imaxes artísticas, fotográficas e técnicas. A instrumentalización destas imaxes, a cita, o apropiacionismo, etc. A fotografía como referente documental, técnico e discursivo.
- O trazo, a pegada e o xesto na pintura. Os signos indíxenos como sinais inefables na fotografía e nalgúns procesos abstractos.	-Relación entre referencialidade icónica e indicialidade, outros sistemas e recursos cara a discursividade. Consideración dos signos visuais.
- Dimensións materiais, simbólicas e culturais dos soportes e formatos. Connotacións dos materiais.	-Natureza dos referentes artísticos que compoñen o imaxinario popular en relación cos referentes que se establecen no imaxinario de iniciados.
- Introducción ao espazo pictórico: espazo ilusionista, espazo descontinuo, espazo pantalla, espazo fragmentado e outras consideracións.	- Valoración da realidade: diferenciación, xeneralización, punto de vista, distancia, as partes e o todo, orde e caos, definición e verosimilitude.
-Conceptualidade e formalismo, e a súa relación dialéctica.	-Desenvolvemento dos aspectos ligados á pintura como obxecto e como representación.
- Emotividade e distancia, dous parámetros que interactúan.	-Emotividade e distancia noutras disciplinas: música, teatro, etc.
- Desenvolvemento dos aspectos de organización e composición pictórica. Consideración das tendencias compositivas. A composición e a abstracción.	-A composición en relación á textura e á indicialidade.
- Valores culturais na comunicación. Discursividade e carga ideolóxica (retórica).	-Análise e lectura da obra pictórica.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introductorias	4	6	10

Presentacións/exposicións	8	12	20
Traballos de aula	40	60	100
Resolución de problemas e/ou exercicios	4	6	10
Debates	4	6	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Desenvolver o sentido da materia para que a aprendizaxe sexa unha actividade significativa para o alumno e poida ter un alcance do programa cos seus obxectivos e contidos. Espazo que atende á función de darlle coherencia aos fundamentos de natureza teórica dirixidos á produción artística crítica.
Presentacións/exposicións	Espazo para a exposición de propostas de traballo que supón establecer a relación íntima entre teoría e produción artística, ao tempo de estimular a capacidade de ordenación argumental, así como a verbalización de conceptos e pensamento. Consideración da corrección e pertinencia das propostas de traballo recibidas de cada alumno, así como de establecer o ordenamento dos procesos de produción.
Traballos de aula	Espazo para establecer relacións entre o coñecemento novo e o que xa posúen o alumno e máis o grupo na consideración de que o coñecemento non é un produto individual, senón social. Espazo material de produción mediante recursos para a comprobación que atenden ás resolucións técnicas que definen o oficio. Abrir o proceso de correlación entre presupostos teóricos, ideolóxicos, discursivos, etc., e os aspectos de materialidade formal.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Visionado de películas con contido relativo ás propostas teóricas e de produción propias da materia. Exercicios teóricos por escrito tipo test ou como comentarios sobre libros ou textos propostos na bibliografía.
Debates	Espazo para a argumentación e verbalización crítica de aspectos controvertidos, teóricos e sociais que se dean no ámbito ideolóxico, conceptual ou plástico, relativos á natureza do exercicio e á súa produción artística. Vai dirixido á participación colectiva.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos de aula	Definir os contidos de aprendizaxe atendendo ao punto de vista dos obxectivos e da capacidade do alumno, para lle facer significativa a materia na súa exposición, de maneira individualizada ou en pequenos grupos, de cara a un desenvolvemento harmónico co conxunto do grupo. En obradoiros, observar individualmente o proceso produtivo de cada alumno mediante a análise crítica dos procedementos e da discursividade dos medios desenvolvidos cara a un resultado coherente cos obxectivos establecidos. Horarios de titorías Ánxel Huete: Mércores; 10,30-14,30; 15,30-17,30 Ignacio Pérez Jofre: Luns; 8,30-10,30 Martes; 8,30-12,30

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Traballos de aula	Consistirá na avaliación continua no transcurso da docencia da materia. Valoraranse os seguintes aspectos: a evolución persoal, os procesos de desenvolvemento coherente das problemáticas xurdidas a partir do encontro creativo coas premisas teóricas e máis cos soportes técnicos abordados, a participación activa e o seguimento da materia, así como a actitude no obradoiro relativa á asistencia, puntualidade e aceptación da normativa dos procesos propostos desde o profesorado. O interese é o criterio personalizado nas diferentes actividades de estudo, creación, participación e análise da materia. Realizarase unha parte importante da cualificación final a partir dos resultados acadados na entrega dos distintos traballos (prácticos e teóricos) estipulados ao comezo e no transcurso da materia.	80
Resolución de problemas e/ou exercicios	Atenderá ao apropiado nas respostas en tests e comentarios, así como á precisión no léxico e na capacidade argumental. A avaliación considerará a asistencia aos visionados cinematográficos, audicións musicais, etc. pola incidencia que estes terán no alcance teórico da materia, e pola eventual aplicación en exercicios prácticos.	10
Debates	Considerarase a pertinencia da participación nos debates, a achega de criterios fundamentados e a implicación.	10

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para se presentar á segunda convocatoria é imprescindible achegar todos os traballos realizados ao longo do curso e estar en disposición de dar resposta a algún test por escrito no caso de non ter asistido aos controles teóricos, visionados cinematográficos, etc. que eventualmente se fixeran no cuadrimestre.

O exame propiamente dito terá en conta o tempo de que dispón o alumno para a súa execución. Para axilizar o seu desenvolvemento, o enunciado da proba pendurárase no taboleiro do curso, polo menos, unha semana antes.

O alumno que non estea presente quince minutos despois da hora establecida para o comezo do exame, será considerado non presentado.

PROBA DE AVALIACIÓN CONVOCATORIA EXTRAORDINARIA DE XULLO: 9 DE XULLO ÁS 12.00 HORAS

Bibliografía. Fontes de información

BARTHES,R.,, **La cámara lúcida**, Paidós,,

BACIN,A.,, **¿Que es el cine?**, Ediciones Rialp,,

BENJAMIN,W.,, **Sobre la fotografía**, Pre-Textos,,

CARRERE,A.ySABORIT,J., **Retórica de la pintura**, Cátedra,

DUBOIS,P.,, **El acto fotográfico**, Paidós,

ECO,U.,, **La estructura ausente**, Lumen,

GREENBERG,C.,, **Arte y cultura**, Gustavo Gili,

KRAUSS,R.,, **La originalidad de la vanguardia y otros mitos modernos**, Alianza Forma,

PULTZ,J.,, **La fotografía y el cuerpo**, Akal,

SONTAG,S.,, **Sobre la fotografía**, Edhasa,

ZUNZUNEGUI,S.,, **Pensar la imagen**, Cátedra,

VV.AA., **Nuevas Abstracciones**, Museo Nacional Reina Sofía,

BARTHES, R., *La cámara lúcida*, Paidós, 1994

BAZIN, A., *¿Qué es el cine?*, Ediciones Rialp, 1990

BERGER, J., *___Mirar*, Gustavo Gili, 2001

CARRERE, A. y SABORIT, J., *Retórica de la pintura*, Cátedra, 2000

GREENGERG, C., *Arte y cultura*, Gustavo Gili, 1979

KRAUSS, R., *La originalidad de la vanguardia y otros mitos modernos*, Alianza Forma, 1996

PULTZ, J., *La fotografía y el cuerpo*, Akal, 2003

SONTAG, S., *Sobre la fotografía*, Edhasa, 1981

ZUNZUNEGUI, S., *Pensar la imagen*, Cátedra, 1995

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Arte: Arte e modernidade/P01G010V01401

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Arte: Arte e modernidade/P01G010V01401

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Arte, linguaxe e representación/P01G010V01303

Outros comentarios

Recoméndase, de maneira específica e prioritaria, a asistencia e puntualidade nas clases presenciais.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Procesos de espazo e tempo				
Materia	Procesos de espazo e tempo			
Código	P01G010V01405			
Titulación	Grao en Belas Artes			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Escultura Pintura			
Coordinador/a	Loeck Hernández, Juan			
Profesorado	Blanco Salgueiro, Loreto Loeck Hernández, Juan Meana Martínez, Juan Carlos			
Correo-e	jloeck@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia ten como obxectivo incidir nas coordenadas espazo-temporais, na imaxe e no obxecto desde a percepción visual e a práctica artística actual.			

Competencias de titulación

Código	
A6	Coñecemento do vocabulario, códigos, e dos conceptos inherentes ao ámbito artístico. Coñecer a linguaxe da arte
A9	Coñecemento de métodos de produción e técnicas artísticas. Analizar os procesos de creación artística
A12	Coñecemento dos materiais e dos seus procesos derivados de creación e/ou produción. Coñecer os materiais, procedementos e técnicas que se asocian a cada linguaxe artística
A14	Coñecemento dos instrumentos e métodos de experimentación en arte. Aprendizaxe das metodoloxías creativas asociadas a cada linguaxe artística
A22	Capacidade de producir e relacionar ideas dentro do proceso creativo
A25	Capacidade de (auto)reflexión analítica e (auto)crítica no traballo artístico.
A31	Capacidade para xerar e xestionar a produción artística. Saber establecer a planificación necesaria nos procesos de creación artística.
A36	Capacidade de documentar a produción artística. Utilizar as ferramentas e recursos necesarios para contextualizar e explicar a propia obra artística
A38	Capacidade heurística e de especulación para a realización de novos proxectos e estratexias de acción artísticas. Desenvolver a comprensión e especulación dos problemas artísticos na súa totalidade
A42	Habilidades para a creación artística e capacidade de construír obras de arte. Adquirir as destrezas propias da práctica artística

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Coñecemento da obra de arte en relación á súa contorna física.	A6
Coñecemento dos modos de articular o espazo na obra de arte.	A6 A9 A12 A14
Coñecemento do vocabulario artístico en relación ás súas dimensións espacial e temporal.	A6
Capacidade para entender a obra de arte en relación á contorna.	A22 A25
Capacidade para comprender a dimensión temporal da obra de arte.	A22 A25
Capacidade para entender e desenvolver o espazo inherente á obra de arte.	A22 A25 A31
Capacidade para a visión espacial.	A25
Capacidade para entender e desenvolver o tempo inherente á obra de arte.	A22 A25 A31
Habilidade para traballar na bidimensionalidade e a tridimensionalidade.	A42
Habilidade para o traballo en diferentes escalas.	A36 A42

Contidos

Tema	
O proceso de creación no espazo-tempo.	-Proceso, proxecto e progreso -Proceso e procedemento -O espazo da experiencia creadora: o obradoiro, o lugar, a viaxe, o territorio, a fronteira.
A construción humana do tempo e a autonomía do espazo propio da imaxe.	-Historiografía do tempo. -Iconografía clásica do tempo. -Artes vectoriais e artes estáticas. -Imaxe, espazo narrativo e espazo arquitectónico. -O espazo autónomo da imaxe.
Espazo-tempo e contemporaneidade	-Narración, representación y presentación do tempo. -O espazo táctil fronte ao espazo ilusorio. -O espazo baleiro. -A construción cartográfica do espazo-tempo
O espazo-tempo expandidos.	-Obxecto movente, tautolóxico, efémero e expandido. -A imaxe seriada, secuenciada e simultánea. -Linguaxe temporal nos mass media. -O obxecto, o corpo e o espazo. -O espazo circundante da obra, instalacións e accións.
A imaxe do tempo e do espazo.	-A representación do tempo e do espazo a través da historia. -A lóxica da perspectiva e os seus límites. -O espazo interior do suxeito. -O instante fotográfico e a cronofotografía.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	12	0	12
Resolución de problemas e/ou exercicios	40	40	80
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	0	25	25
Titoría en grupo	3	0	3
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	3	16	19
Cartafol/dossier	1	5	6
Probas de resposta curta	1	4	5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Realizaranse tres tipos de actividades: -Explicación de temas xerais da materia mediante catro sesións de traballo repartidas ao longo do cuadrimestre e anunciadas oportunamente. -Proposta de cinco exercicios prácticos explicados ao longo do cuadrimestre en sesións de 45 min. -Presentación e contextualización dos textos de lectura obrigatoria (aprox. 1h.).
Resolución de problemas e/ou exercicios	É o traballo propiamente de creación artística no obradoiro onde el profesor titorizará in situ o desenvolvemento e avance do traballo, realizando correccións, comentarios e orientacións nas diferentes sesións do obradoiro.
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Compútase un tempo de busca de información para a realización do traballo de obradoiro, así como o tempo de lecturas obrigatorias que se precisan para superar a materia.
Titoría en grupo	Esta actividade consiste no seguimento e presentación de traballos prácticos en pequenos grupos de estudantes.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
--------------	------------

Sesión maxistral	Dado que se trata dunha materia enteiramente enmarcada nos procesos artísticos, a *presencialidad e o traballo no taller son imprescindibles, polo que se realizará un seguimento semanal do desenvolvemento dos traballos propostos. Por tanto, a atención personalizada é unha metodoloxía imprescindible para superar os obxectivos marcados. O alumno deberá ter en conta que a comprensión e capacidade *óptima de resolución de exercicios propostos require a presenza constante nas clases prácticas, sen a cal non se pode realizar a atención personalizada. Así mesmo, precísase a entrega puntual dos traballos nas datas acordadas e anunciadas. Os horarios de *tutorías individual dos profesores: Vos horarios das *tutorías *individuais dous profesores: Loreto Branco Salgueiro Martes: 8,30 *h - 14,30 *h Juan Carlos *Meana *Martinez: Mércores: 10,30 *h - 13,30 *h *Xoves: 16,30 *h - 19,30 *h Juan *Loeck *Hernandez Mércores: 9,00 *h - 10,30 *h. e 20,00*h - 21,30*h Xoves: 9,00 *h - 10,30 *h. e 20, 00*h - 21,30*h
Resolución de problemas e/ou exercicios	Dado que se trata dunha materia enteiramente enmarcada nos procesos artísticos, a *presencialidad e o traballo no taller son imprescindibles, polo que se realizará un seguimento semanal do desenvolvemento dos traballos propostos. Por tanto, a atención personalizada é unha metodoloxía imprescindible para superar os obxectivos marcados. O alumno deberá ter en conta que a comprensión e capacidade *óptima de resolución de exercicios propostos require a presenza constante nas clases prácticas, sen a cal non se pode realizar a atención personalizada. Así mesmo, precísase a entrega puntual dos traballos nas datas acordadas e anunciadas. Os horarios de *tutorías individual dos profesores: Vos horarios das *tutorías *individuais dous profesores: Loreto Branco Salgueiro Martes: 8,30 *h - 14,30 *h Juan Carlos *Meana *Martinez: Mércores: 10,30 *h - 13,30 *h *Xoves: 16,30 *h - 19,30 *h Juan *Loeck *Hernandez Mércores: 9,00 *h - 10,30 *h. e 20,00*h - 21,30*h Xoves: 9,00 *h - 10,30 *h. e 20, 00*h - 21,30*h
Titoría en grupo	Dado que se trata dunha materia enteiramente enmarcada nos procesos artísticos, a *presencialidad e o traballo no taller son imprescindibles, polo que se realizará un seguimento semanal do desenvolvemento dos traballos propostos. Por tanto, a atención personalizada é unha metodoloxía imprescindible para superar os obxectivos marcados. O alumno deberá ter en conta que a comprensión e capacidade *óptima de resolución de exercicios propostos require a presenza constante nas clases prácticas, sen a cal non se pode realizar a atención personalizada. Así mesmo, precísase a entrega puntual dos traballos nas datas acordadas e anunciadas. Os horarios de *tutorías individual dos profesores: Vos horarios das *tutorías *individuais dous profesores: Loreto Branco Salgueiro Martes: 8,30 *h - 14,30 *h Juan Carlos *Meana *Martinez: Mércores: 10,30 *h - 13,30 *h *Xoves: 16,30 *h - 19,30 *h Juan *Loeck *Hernandez Mércores: 9,00 *h - 10,30 *h. e 20,00*h - 21,30*h Xoves: 9,00 *h - 10,30 *h. e 20, 00*h - 21,30*h
Probos	Descrición
Probos de resposta longa, de desenvolvemento	Dado que se trata dunha materia enteiramente enmarcada nos procesos artísticos, a *presencialidad e o traballo no taller son imprescindibles, polo que se realizará un seguimento semanal do desenvolvemento dos traballos propostos. Por tanto, a atención personalizada é unha metodoloxía imprescindible para superar os obxectivos marcados. O alumno deberá ter en conta que a comprensión e capacidade *óptima de resolución de exercicios propostos require a presenza constante nas clases prácticas, sen a cal non se pode realizar a atención personalizada. Así mesmo, precísase a entrega puntual dos traballos nas datas acordadas e anunciadas. Os horarios de *tutorías individual dos profesores: Vos horarios das *tutorías *individuais dous profesores: Loreto Branco Salgueiro Martes: 8,30 *h - 14,30 *h Juan Carlos *Meana *Martinez: Mércores: 10,30 *h - 13,30 *h *Xoves: 16,30 *h - 19,30 *h Juan *Loeck *Hernandez Mércores: 9,00 *h - 10,30 *h. e 20,00*h - 21,30*h Xoves: 9,00 *h - 10,30 *h. e 20, 00*h - 21,30*h

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Sesión maxistral	Asistencia, participación e compromiso co seguimento dos temas e exercicios propostos.	2,5
Resolución de problemas e/ou exercicios	Realización, seguimento e entrega dos traballos e/ou exercicios.	55
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Realización de exercicios no tempo do traballo autónomo. Exercicio 0: "Cartografía espazo temporal". O exercicio que ten unha cualificación dun 20%, consta de catro elementos: a proba cartográfica, 5%. O proxecto E0 de entrega obrigatoria. O caderno de Campo, 5%. A cartografía 10%	20
Titoría en grupo	Asistencia e participación no análise de resultados.	2,5
Probos de resposta longa, de desenvolvemento	Lectura obrigatoria sobre textos propostos, a partir dos cales o alumno debe relacionar a súa experiencia práctica e persoal na materia, cos conceptos teóricos que asimilara nestas lecturas	8
Cartafol/dossier	Realización, seguimento e entrega da memoria dossier con referencia os contidos, e traballos propostos na asignatura. É altamente apreciado que nos textos incluídos no dossier, faise referencia ao contido ofrecido en ambas as sesións maxistrais como nos textos de lectura obrigatoria.	10

Probas de resposta curta	Exame tipo test encamiñado a medir os coñecementos adquiridos e asimilados, nas clases maxistrais. Este exame faise conxunto e como parte do exame de lecturas obrigatorias.	2
--------------------------	--	---

Outros comentarios sobre a Avaliación

A materia ten unha avaliación continua, o que significa que hai que levar ao día os traballos e propostas desenvolvidas na materia, realizándose as entregas dos ditos traballos puntualmente e nas datas sinaladas ao longo do curso. As ditas datas atópanse recollidas no cronograma visible no taboleiro da aula.

A fins do período lectivo, el día de la entrega y prueba final, no caso de non superar satisfactoriamente algún dos exercicios ou de non realizar a súa entrega, o alumno aparecerá como non presentado na acta de xuño. Para aprobar a materia deberá repetir e/ou entregar os traballos que falten na convocatoria de xullo.

Así mesmo, o día da entrega final en maio, e tamén na convocatoria extraordinaria de xullo, haberá unha proba escrita para a avaliación dos coñecementos adquiridos coas lecturas propostas durante o curso e as clases teóricas dispensadas.

DATA FINAL DE ENTREGAS POR CURSO: DÍAS 14 Y 15 DE MAYO 2014.

DATA DA PROBA ESCRITA: DÍAS 14 Y 15 DE MAYO 2014.

DATA DE PRESENTACIÓN-ENTREGA DO EXERCICIO 0: DÍAS 21 Y 22 DE MAYO 2014

PRUEBAS DE EVALUACIÓN CONVOCATORIA EXTRAORDINARIA DE JULIO: 10 DE JULIO, 16 HORAS.

Bibliografía. Fontes de información

ARNHEIM,R, **Arte y Percepción visual. Psicología del ojo creador**, 3ª ed.1981(1ª ed.1979),
 BACHELARD,G, **La poética del espacio**, 1986,
 CALABRESE,O & ECO,U., **El tiempo en la Pintura.**, 1987,
 CASTELO S, Luís, **Del ruido al arte**, 2006,
 DIEGO,Estrella de, **Contra el mapa, disturbios en la geografía colonial de occidente.**, 2008,
 DIDI-HUBERMAN,G, **Atlas : ¿cómo llevar el mundo a cuestras?**, 2010,
 HARZINSKI, K., **From Here to There: Hand Drawn Map Association**, 2010,
 LOECK,J., **Lo procesual en la Creación Artística**, 1996,
 MEANA, J. Carlos, **El espacio entre las cosas**, 2001,
 STOICHITA, Victor I, **Ver y no ver**, 2005,
 STOICHITA, V.I., **La Invención del cuadro**, 2000,
 VVAA.Coordinador Daniel Soutif, **Arte y Tiempo**, 2000,
 VVAA, **MAPPA MUNDI. Museo Colección Berardo**, 2011,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Producción artística: Obxecto e espazo/P01G010V01603

Producción artística: Audiovisuais/P01G010V01502

Producción artística: Imaxe I/P01G010V01503

Producción artística: Imaxe II/P01G010V01602

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Debuxo/P01G010V01402

Imaxe en movemento/P01G010V01403

Pintura/P01G010V01404

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Expresión artística: Debuxo-Forma/P01G010V01102

Expresión artística: Materia-Cor/P01G010V01201

Técnicas escultóricas/P01G010V01203

Técnicas pictóricas/P01G010V01104

Arte, linguaxe e representación/P01G010V01303

Escultura/P01G010V01304

Expresión gráfica: Sistemas de representación/P01G010V01301

Outros comentarios

A avaliación será continua e os traballos hanse entregar na data marcada. Dado que se trata dunha materia sobre os

procesos, é imprescindible o seguimento semanal do desenvolvemento dos traballos propostos. O alumno deberá ter en conta que a comprensión e a capacidade óptima de resolución dos exercicios propostos require a presenza constante nas clases prácticas, sen a cal non se pode realizar a atención personalizada.
